

MASARYKOVA UNIVERZITA

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav české literatury a knihovnictví

Kabinet knihovnictví

Informační studia a knihovnictví

**Průvodce po knihovnických a literárních
cenách v České republice**

Bakalářská práce

Autor práce: Naďa Trenčanská

Vedoucí práce: Mgr. Jana Nejezchlebová

Brno 2007

Bibliografický záznam

TRENČANSKÁ, Nad'a. *Průvodce po knihovnických a literárních cenách v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2007. 80 l. + 2 l. příl. Vedoucí diplomové práce Jana Nejezchlebová.

Anotace

Bakalářská diplomová práce „Průvodce po knihovnických a literárních cenách v České republice“ pojednává o tomto druhu soutěží od vzniku samostatného Československa.

Cílem práce je zmapovat situaci a soustředit informace o těchto cenách na jednom místě, ceny charakterizovat a rozdělit do kategorií (základní dělení je na ceny a ankety).

Práce si všímá specifík jednotlivých cen a vyzdvihuje některé oceněné. První část textu je věnována cenám knihovnickým, které ve větší míře vznikaly až po roce 1948, kdy byly knihovny důležitým prostředníkem ideologické výchovy obyvatel socialistického Československa. Další zlom nastal v roce 1989, kdy byla v devadesátých letech ustanovena řada knihovnických soutěží, které pokračují dodnes. Jsou to ceny pro knihovny, dětská oddělení knihoven, významné osobnosti – knihovníky, webové stránky knihoven i ocenění v oblasti elektronických informačních zdrojů. V druhé části je poskytnut chronologický přehled literárních cen udělovaných od 20. let 20. století. Důraz je kladen na současnou situaci. Dnes je v rámci České republiky udělováno na čtyři desítky cen za nejrůznější literární žánry, ve kterých je těžké se zorientovat. Na závěr práce je zařazena anketa studentů knihovnictví na téma „Moje nejoblíbenější kniha“.

Annotation

The bachelor thesis “A Guide to Library and Literary Prizes in the Czech Republic” treats this type of competitions since the birth of sovereign Czechoslovakia. Its aim is to monitor the situation and assemble available information in one place, characterise the prizes and divide them into several categories (primary division being prizes and opinion polls). The thesis points out specific features of particular prizes and highlights

some of the awardees. The first part is devoted to library prizes, which were to a greater extent founded after 1948 when the libraries served as an important means of ideological education of the socialist Czechoslovakia. Year 1989 represented a next milestone and the last decade of the twentieth century witnessed emergence of many librarian competitions, many of them keeping their continuity until now. These are prizes for libraries, children literature departments, exceptional librarians, web pages and electronic information sources. The second part provides a chronological outline of literary prizes which have been awarded since 1920s, with a particular focus on current situation. At present, there are more than forty different prizes for different genres, so it is very difficult to orient oneself in such a great spectrum. Finally, the thesis concludes with an opinion poll “My Favourite Book”.

Klíčová slova

Česká republika, knihovnické ceny, literární ceny, soutěže, ankety, literatura, ceny, knihovny.

Keywords

Czech Republic, library prizes, literary prizes, competitions, opinion polls, literature, prizes, libraries.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně pouze s použitím uvedených pramenů a literatury. Dávám svolení k tomu, aby tato diplomová práce byla umístěna v Ústřední knihovně FF MU ke studijním účelům.

V Brně dne 29. června 2007

Nad'a Trenčanská

Poděkování

Ráda bych vyjádřila svůj dík paní Mgr. Janě Nejezchlebové za vedení práce a vstřícný přístup, dále paní Mgr. Evě Račákové za podporu a Lumírovi za všechno.

Obsah

ÚVOD	7
<i>CÍL PRÁCE</i>	7
<i>METODY PRÁCE</i>	9
1. KNIHOVNICKÉ CENY	10
<i>1.1 OD POČÁTKŮ PRVNÍ REPUBLIKY DO ROKU 1989</i>	10
<i>1.2 SITUACE PO ROCE 1989</i>	11
<i>1.2.1 KNIHOVNICKÉ CENY</i>	14
<i>1.2.2 KNIHOVNICKÉ ANKETY</i>	27
<i>1.2.3 OSTATNÍ OCENĚNÍ</i>	30
<i>1.2.4 ČTENÁŘSKÉ ANKETY</i>	32
2. LITERÁRNÍ CENY	35
<i>2.1 LITERÁRNÍ CENY PŘED ROKEM 1989</i>	35
<i>2.2 CENY MIMO OFICIÁLNÍ KULTURNÍ POLITIKU ČSSR</i>	38
<i>2.3 LITERÁRNÍ OCENĚNÍ PO ROCE 1989</i>	42
<i>2.3.1 LITERÁRNÍ CENY</i>	42
<i>2.3.1.1 CENY ZA PŘEKLAD</i>	47
<i>2.3.1.2 CENY ZA POEZII</i>	50
<i>2.3.1.3 CENY V ŽÁNRU DETEKTIVNÍ LITERATURY</i>	51
<i>2.3.1.4 CENY ZA LITERATURU FAKTU</i>	53
<i>2.3.1.5 CENY REGIONÁLNÍ</i>	54
<i>2.3.1.6 CENY V OBLASTI UMĚLECKÉ KRITIKY</i>	56
<i>2.3.1.7 MEZINÁRODNÍ LITERÁRNÍ CENY, UDĚLOVANÍ ČESKÝMI INSTITUCEMI</i>	57
<i>2.3.1.8 CENY ZA LITERATURU PRO DĚTI</i>	58
<i>2.3.1.9 CENY DĚTSKÝM AUTORŮM</i>	59
<i>2.3.1.10 OSTATNÍ LITERÁRNÍ CENY</i>	60
<i>2.3.1.11 OSTATNÍ CENY KNIHÁM</i>	62
<i>2.3.2 LITERÁRNÍ ANKETY</i>	63
ANKETA	67
ZÁVĚR	68
SEZNAM LITERATURY	71
SEZNAM ZKRATEK	79
SEZNAM PŘÍLOH	80

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se budu zabývat situací na poli **knihovnických a literárních cen v České republice**.

Nespočet institucí uděluje pravidelně ocenění nejlepším počínům v této oblasti a napomáhá tak zájmu veřejnosti o knihy a knihovny. Většina cen/anket má svoje internetové stránky, kde často probíhá i hlasování. Existují více či méně kompletní „rozcestníky“, které na webové stránky cen odkazují (Národní knihovna ČR, Ústav pro českou literaturu AV ČR, Portál české literatury). V množství obzvláště literárních ocenění je však náročné se orientovat.

Považuji za užitečné systematicky pojmout a zmapovat danou problematiku. Pokusím se poskytnout ucelený, i když stručný, pohled na tuto oblast knihovnické praxe.

CÍL PRÁCE

Za cíl své práce jsem si vytyčila **soustředit** informace o knihovnických a literárních cenách/anketách v ČR, **zpřehlednit** je a rozdělit do kategorií.

Rozhodla jsem se, že se budu věnovat cenám územně vymezeným současnou Českou republikou; v historickém přehledu proto záměrně vynechávám ceny slovenských institucí, i když jsme tvořili jeden stát.

Práce je rozdělena do dvou rovnocenných částí. V první kapitole se zabývám cenami knihovnickými. Udělala jsem malou změnu oproti projektu bakalářské práce, ve kterém jsem předpokládala, že na prvním místě budou ceny literární, protože jich je více. Důvodem pro změnu byl fakt, že knihovnické ceny jsou pro náš obor stěžejní.

Začínám pohledem do historie knihovnického oceňování od vzniku

samostatného Československa, poté se věnuji situaci po roce 1989, kdy nastal stěžejní zlom. Jednotlivá ocenění rozdělují do mnou stanovených kategorií (kromě vlastního vymezení anket od cen), ve kterých ceny řadím chronologicky podle data vzniku.

Pojem „**ceny**“ v **širším slova smyslu** pro účely této práce vymezuji jako synonymum k pojmům „ocenění“ nebo „soutěž“.

Cenami v užším slova smyslu rozumím ta ocenění, která jsou udělována institucemi na základě posouzení přihlášených soutěžících podle předem stanovených kritérií.

Anketami rozumím ocenění, která jsou udělována na základě oslovení veřejnosti nebo vzorku populace a jejich dobrovolného hlasování o předmětu soutěže.

Poskytuji informace o jednotlivých cenách, popisují jejich specifika (vyhlašovatel, datum vzniku, pravidla soutěže, formy odměn a způsob vyhlášení) a vyzdvihují některé oceněné, kteří mě zaujali.

V druhé kapitole se stejným způsobem věnuji cenám literárním, pro větší přehlednost jsem postupně zvolila grafické znázornění odrážkami.

Rozhodla jsem se, že zahraničním oceněním nebudu kvůli zachování konzistence práce dávat prostor.

Na závěr práce jsem zařadila malou anketu, inspirovanou velice zajímavou čtenářskou anketou „Moje kniha“ z roku 2004, a oslovila jsem **studenty Informačních studií a knihovnictví s otázkou na jejich nejoblíbenější knihu**. Tuto anketu rozhodně nevydávám za seriózní výzkum s reprezentativními výsledky, které by bylo možné statisticky zpracovat, ale jako dokreslení a oživení teoretické stati posloužila dobře. Někteří studenti projeví o výsledky rovněž zájem.

METODY PRÁCE

Jedná se o práci teoretického - rešeršního charakteru, formou přehledové stati. Provedla jsem excerpce starších knihovnických a literárních periodik jako sekundární literatury. Monografie, věnující se souhrnně ať už knihovnickým nebo literárním cenám neexistuje. Těžiště mé práce bylo ve vyhledávání informací na internetu a práce s webovými stránkami jednotlivých cen jakožto primárními prameny. Východiskem mi byly výše zmíněné „rozcestníky“ cen, zejména **Informace pro knihovny - knihovnické soutěže a ceny** na stránkách Národní knihovny ČR¹ a **databáze literárních cen Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR**². Při přebírání informací z některých WWW stránek jsem musela výslovně požádat o souhlas jejich autora.

Cílem mé práce nebylo podat 100 % vyčerpávající seznam všech knihovnických a literárních ocenění, protože to kvůli velkému rozsahu převážně primárních informačních pramenů ani nebylo možné. Snažila jsem se neopomenout žádnou důležitou cenu; ale na druhou stranu jsem si vědoma, že např. cen regionálních je mnohem více, než jsem uvedla v textu a stranou zájmu jsem nechala např. i ceny novinářské, protože našemu oboru jsou už poněkud vzdálenější.

1 *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-28]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/>>.

2 KNIHOVNICKÝ INSTITUT NK ČR. *Informace pro knihovny* [online]. [2007][cit. 2007-06-28]. Dostupné z: <<http://knihovnam.nkp.cz/>>.

1. KNIHOVNICKÉ CENY

1.1 *Od počátků první republiky do roku 1989*

Po rozpadu rakousko-uherské monarchie a založení Československé republiky v říjnu roku 1918 se začala odvíjet historie samostatného českého (československého) knihovnictví, zachycujícího vlnu vlivu anglo-amerického knihovnictví. Knihovníci se museli vyrovnat s celou řadou koncepčních otázek, počínaje zakotvením v legislativě nového státu a usměrněním poněkud živelné tendence vývoje. Musela být vyřešena otázka knihovnického vzdělávání, včlenění československého knihovnictví do mezinárodní spolupráce, vznik instituce národní knihovny, rozvíjela se bohatá spolková činnost i vydávání časopisů.³

Během prvních dvou desetiletí dějin československého knihovnictví se myšlenka oceňování knihovnických institucí nebo osobností příliš neprosadila. Významní odborníci byli uctěni čestným členstvím ve Spolku československých knihovníků, některým osobnostem se zásluhami v knihovnictví byly odhaleny pamětní desky (pamětní deska P. J. Šafaříkovi na Veřejné a universitní knihovně v Praze). K šedesátinám Ladislava Jana Živného byl dne 10.2.1932 uspořádán „pouze“ slavnostní večer, z něhož byl publikován sborník příspěvků.⁴

Spolek československých knihovníků roku 1925 vypsal „**Soutěž na příručku pro nejmenší veřejné knihovny**“ do 20 stran, která měla „*podati způsobem všeobecně srozumitelným návod k provádění všech prací v drobné knihovně od získávání knih až do půjčování.*“⁵ Nejlepší práce, vybraná porotou, měla být spolkem vydána a pro první tři místa byly připraveny finanční ceny 300,-, 200,- a 100,- Kč.

3 Podle CEJPEK, Jiří - HLAVÁČEK, Ivan - KNEIDL, Pravoslav. *Dějiny knihoven a knihovnictví v českých zemích a vybrané kapitoly z obecných dějin*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996. S. 183-186. ISBN 80-7184-163-3.

4 Sborník věnovaný oslavě L. J. Živného. *Časopis československých knihovníků*, 1933, roč. 12, č. 4-5, s. 101-166.

5 SOUKUP, F., TOBOLKA, Z.V. Zprávy spolkové. *Časopis československých knihovníků*, 1925, roč. 4, č. 4-5, s. 82.

Po komunistickém převratu v únoru 1948 a vzniku Československé socialistické republiky se knihovny po vzoru Sovětského svazu staly vhodným místem propagace ideologie vládnoucí strany s výraznou výchovnou funkcí směrem k dělnické třídě a pracujícím lidu. Velká pozornost byla proto věnována už tzv. lidovým knihovnám na vesnicích a malých obcích. Nejvyšším knihovnickým orgánem v Čechách byl ustanoven Svaz českých knihovníků (v roce 1968 krátce Svaz českých knihovníků a informačních pracovníků), Ústřední knihovnická rada při Ministerstvu informací a osvěty (později Ministerstvo kultury a informací) a ke koordinaci na okresní (krajské) úrovni knihovničtí inspektoři.

Dne 7. listopadu 1950 vyhlásilo Ministerstvo informací a osvěty první ročník později velice populární a masově rozšířené soutěže „**Budujeme vzornou lidovou knihovnu**“⁶ (BVLK), která probíhala nepřetržitě až do roku 1990 (včetně roku 1968), kdy byla zakončena svým 40. ročníkem. Každoročně byly vyhlášeny výsledky za předcházející kalendářní rok. Soutěž stanovovala „*rámcový pracovní program a pracovní normy pro veřejné lidové knihovny všech kategorií s hlediska potřeb současné doby.*“⁷ Cílem soutěže bylo „*vytyčit normu a plán vzorné knihovnické práce, zaktivisovat všechny knihovníky i složky veřejné správy k účasti na plnění kulturního plánu cestou socialistického soutěžení, aby tak veřejné lidové knihovny byly přebudovány ve vzorná střediska lidu na cestě k socialismu.*“⁸ Do soutěže byly také zainteresovány místní národní výbory.

Knihovny, zapojené do soutěže, (snahou a úkolem pro okresní knihovnické inspektory bylo samozřejmě zapojení maximálního počtu knihoven), byly původně rozčleněny do 5 skupin podle počtu obyvatel v jejich sídelní obci a pro každou kategorii byla stanovena jakási norma z těchto hledisek: knihovní fond, činnost knihovny, aktivita a spolupráce s jinými osvětovými organizacemi, vzhled a vybavení knihovny. Postupně se „*upustilo od úzkostlivého přihlížení k liteře podmínek a posuzovala se činnost*

6 KOUŘIL, Miroslav. Všem národním výborům, všem knihovníkům lidových knihoven! *Čtenář*, 1950, roč. 2, č. 9, s. 227. ISSN 0011-2321.

7 Tamtéž, s. 227.

8 Tamtéž, s. 228.

*knihoven v souhrnu.*⁹ Také rozdělení do kategorií bylo časem zrušeno a byly stanoveny průměrné hodnoty soutěžních kritérií.

Hodnocení knihoven na základě zjištěného stavu plnění normy prováděla komise složená ze zástupců Ministerstva informací a osvěty, Ústředního výboru Komunistické strany Československa, Svazu českých knihovníků a dalších organizací. Knihovnám byla udělována čestná uznání na několika úrovních (okres, kraj, ministerstvo) a nejlepší knihovna získala na slavnostním vyhlášení diplom Ministerstva informací a osvěty, čestný štít k vyvěšení na budovu knihovny a titul „**Vzorná lidová knihovna.**“

Stanovené normy byly poměrně přísné, a proto měla tato soutěž i přes silný ideologický podtext svůj význam. V mnoha případech pomohla veřejnou knihovnu zřídít nebo zlepšit stávající situaci. Zaměřovala se však pouze na jednotlivé knihovny a ne na veřejné knihovny obecně.¹⁰

V roce 1988 se stalo 15 knihovníků, kteří pro svou knihovnu obhájili titul v soutěži BVLK, prvními držiteli pamětních medailí „**Za rozvoj socialistického knihovnictví.**“¹¹

V období totality u nás probíhala a byla notně propagována řada dalších knihovnických soutěží, které motivovaly k lepší práci a vyšší aktivitě knihoven. Soutěžilo se „**o nejlepší knihovny závodních klubů a skupin ROH,**“¹² „**Za vzornou vojenskou knihovnu**“¹³ nebo třeba také „**v získávání odběratelů sovětského tisku.**“¹⁴ Objevil se i nápad **ocenit nejlepšího čtenáře** (Závodní knihovna Koh-i-noor v Českých Budějovicích), kdy byly čtenářům knihovny přidělovány body za každou přečtenou

9 K novým podmínkám soutěže „Budujeme vzornou lidovou knihovnu“. *Čtenář*, 1956, roč. 4, č.2, s. 57. ISSN 0011-2321.

10 Podle Frýdek-Místek 5.-6. 6. 1990. *Čtenář*, 1990, roč. 42, č. 8-9, s. 240. ISSN 0011-2321.

11 Znovu vzorné. *Čtenář*, 1989, roč. 41, č. 1, s. 6. ISSN 0011-2321.

12 BOHÁČEK, Ferdinand. Knihovny v závodech soutěží. *Čtenář*, 1950, roč. 2, č. 8, s. 236. ISSN 0011-2321.

13 KURKA, Ladislav. Čtvrtý rok soutěže vojenských knihoven. *Čtenář*, 1964, roč. 16, č. 7, s. 250. ISSN 0011-2321.

14 PROCHÁZKA, Antonín. Lidové knihovny soutěží v získávání odběratelů sovětského tisku. *Čtenář*, 1950, roč. 2, č. 5, s. 115. ISSN 0011-2321.

knihu, pomoc v knihovně, získání dalšího čtenáře, referát o knize, upozornění na „závadný“ obsah atd. a naopak odečteny body za neúčast na čtenářské besedě nebo pozdní vrácení. Čtenáři s nejvyšším počtem bodů byli odměněni hodnotnými knihami a jejich jména byla vystavena na čestné tabuli.¹⁵

Knihovníkům osobnostem popř. kolektivům mohlo být jako nejvyšší pocta uděleno státní vyznamenání „**Řád práce**“ nebo propůjčeno „**Vyznamenání za vynikající práci.**“

1.2 SITUACE PO ROCE 1989

Sametová revoluce v roce 1989 a návrat demokracie s sebou přinesly podstatné změny, které se dotkly každé oblasti společenského života, knihovnictví nevyjímaje. V dubnu roku 1990 došlo k obnovení Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP) na ustavujícím sjezdu ve velkém sále pražské Městské knihovny a ve stejném roce skončila tradice soutěže BVLK. Rozpad České a Slovenské federativní republiky v roce 1993 nastartoval novou éru samostatného českého (a slovenského) knihovnictví.

Naděžda Ježková ve svém příspěvku o konci soutěže BVLK do časopisu *Čtenář* píše:

„S koncem BVLK skončila jedna etapa veřejného knihovnictví. To si snad všichni, kteří jsme tuto etapu prožili, uvědomujeme. Teď jde o to, aby ta nová byla lepší, aby se domyslela do všech detailů a aby se vymýtilo všechno špatné, hlavně z myslí, co mezitím narostlo. A pak se zase vymyslí nová soutěž, která bude odpovídat té nové době.“¹⁶

Nové soutěže si cestu na svět našly poměrně brzy, i když během devadesátých let jich mnoho nevzniklo. Na tradici soutěže BVLK v odměňování veřejných knihoven se navázalo až za dlouhých deset let, kdy byla v roce 2000 poprvé vyhlášena „Knihovna

¹⁵ Podle Čtenáři soutěží. *Čtenář*, 1952, roč. 4, č. 2, s. 76. ISSN 0011-2321.

¹⁶ JEŽKOVÁ, Naděžda. Konec soutěže BVLK. *Čtenář*, 1990, roč. 42, č. 8-9, s. 253. ISSN 0011-2321.

roku“. Po roce 2000 je nabídka knihovnických cen pestřejší a bohatší.

Následuje chronologický přehled knihovnických cen a anket, realizovaných na území České republiky po roce 1989.

1.2.1 KNIHOVNICKÉ CENY

SOUTĚŽ NA ODBORNÉ PRÁCE Z OBLASTI KNIHOVNICTVÍ A INFORMATIKY

SKIP spolu s Ústavem vědeckých informací a knihovnictví na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a vedením Národní knihovny ČR (NK ČR) od roku 1991 do roku 1998 pořádal soutěž o nejlepší odborné práce (v rozsahu nejméně 30 normostran) na témata: *„automatizace knihovnicko-informačních procesů, informační služby veřejně přístupných knihoven, regionální činnost veřejně přístupných knihoven, dějiny knihoven a knihovnictví, zkušenosti ze zahraničních knihoven nebo paměti a vzpomínky na práci v knihovnictví.“*¹⁷

Autoři třech nejhodnotnějších prací, které vybrala komise, získali finanční odměnu a jejich texty byly publikovány.

„**Soutěže na podporu publikační činnosti v oboru (knihovnictví, bibliografie)**“¹⁸ vypisuje také Nadace knihoven.

KNIHOVNA ROKU

První ocenění titulem „Knihovna roku“ proběhlo na základě iniciativy Sekce veřejných knihoven SKIP v roce 2000 v rámci soutěže „**Vesnice roku**“, kterou od roku

17 SKIP. Soutěž na odborné práce z oblasti knihovnictví a informatiky. *Čtenář*, 1995, roč. 47, č. 3, s. 117.

ISSN 0011-2321.

18 *Středočeská vědecká knihovna v Kladně* [online]. [2007] [cit. 2007-06-28]. Dostupné z: <http://www.svkk1.cz/index.php?kodstr=nadace>.

1995 pořádá Spolek pro obnovu venkova ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a Svazem měst a obcí ČR.

Účelem bylo od počátku vyzdvihnouti „*mimořádně aktivní knihovnické práce v malých veřejných knihovnách, přínosu v této oblasti v rámci kulturního dění obce (malého města) a významu při poskytování všech druhů knihovnických služeb občanům, při podílu na kulturní a estetické výchově dětí a mládeže, naplňování celoživotního vzdělávání a vysoké úrovni realizování rekreativní funkce knihovny.*“¹⁹ Snahou organizátorů bylo zároveň zviditelnit veřejnou knihovnu zastupitelům jednotlivých obcí a pomoci tak prosadit její potřeby.

Myšlenka takového ocenění se úspěšně ujala. Stále větší prestiž této soutěže vyústila v to, že od roku 2003 převzalo záštitu nad udělováním ceny „Knihovna roku“ Ministerstvo kultury ČR. Rozšířilo ji na: „*ohodnocení dlouhodobých zásluh o rozvoj knihovnictví v obcích nebo mimořádného přínosu k rozvoji veřejných knihovnických a informačních služeb.*“²⁰ Pravidla soutěže upravuje nařízení vlády č. 5/2003 Sb.²¹

Od téhož roku se **státní cena** pravidelně uděluje ve dvou kategoriích, a to:

- a) „*základní knihovna*“²² (provozovateli knihovny, zapsané v evidenci knihoven)
- b) „*významný počin v oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb*“²³ (fyzické osobě nebo provozovateli knihovny)

Kategorie základní knihovna je stále těsně spjatá se soutěží „Vesnice roku“, kde je hodnocení knihovny důležitou součástí hodnocení obce („**Diplom za vzorné vedení obecní knihovny**“). U knihovny se hodnotí její výkonové parametry, kvalita fondu a v

19 ZOUBEK, Ladislav. Knihovna roku. *Bulletin SKIP* [online]. 1999, roč. 8, č. 2 [cit. 2007-05-26].

Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/kn_roku.htm>. ISSN 1213-5828.

20 Nařízení vlády č. 5/2003 Sb. ze dne 16. prosince. 2002 o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury [online]. 2003 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z:

<<http://www.sbirkazakonu.cz/web/lexdata.nsf>>.

21 Tamtéž.

22 Tamtéž.

23 Tamtéž.

neposlední řadě její začlenění do společenského a kulturního života obce.²⁴

Knihovny jsou do soutěže zahrnuty na základě návrhů veřejnosti. Písemný návrh se zdůvodněním musí být podán do 5. srpna roku udělení ocenění. Z kandidátů poté vybírají dvě několikačlenné poroty, zvláště pro každou kategorii, složené převážně z ředitelů knihoven a dalších odborníků. Poroty jsou jmenovány na tříleté období.

V kalendářním roce lze ocenit nejvýše pět knihoven. Slavnostní vyhlášení probíhá každoročně v říjnu v rámci akce „Týden knihoven“ v Zrcadlové kapli Klementina. Všichni ocenění obdrží diplom a výherci jednotlivých kategorií navíc peněžní cenu ve výši 50.000,- Kč.

Přehled vítězných subjektů (hlavní ceny):

2000

bývalá středisková knihovna v Brodku u Přerova – provozuje rozsáhlou činnost pro občany v místě a současně poskytuje služby sedmi malým knihovnám v okolí²⁵

2001

Horní Lideč – zajímavé a všestranně vyvážené vzdělávací aktivity (např. kurzy španělštiny a francouzštiny), výborná spolupráce v rámci vsetínského regionu²⁶

2002

Místní lidová knihovna Sepekov, okres Písek – vysoká úroveň činnosti knihovny, informační a kulturní centrum obce, úzká spolupráce s obecním úřadem²⁷

2003

ad a) **Obecní knihovna v Jindřichovicích pod Smrkem**, okres Liberec – výjimečný rozvoj knihovnictví v obci, modernizace prostor a činnosti knihovny, spolupráce v

24 Podle *Vesnice roku* [online]. [2007] [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://vesniceroku.obce.cz/>>.

25 Podle KODÝMOVÁ, Milena. Knihovna roku 2000 je na světě! *Daidalos* [online]. Listopad 2000, roč. 1, č. 3 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://daidalos.ff.cuni.cz/2000/listopad/aktualne/11_02_knihovna.php>. ISSN 1213-1482.

26 Podle KODÝMOVÁ, Milena. Radostná anabáze. *Bulletin Plus* [online]. 2002, č.1 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/bp/bp2002_1/2.htm>. ISSN 1212-6195.

27 Podle SKIP. *Výsledky soutěže Knihovna roku 2002 (tisková zpráva)* [online]. 2002 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/KnihRoku02.htm>.

rámci regionálních funkcí

ad b) **Mgr. Milena Kodýmová** – mimořádný přínos v oblasti veřejných knihoven (přes 30 let dobrovolnou knihovnicí Obecní knihovny v Jarošově nad Nežárkou; předsedkyně sekce veřejných knihoven SKIP; akce Vesnice roku, Knihovna roku; rekvalifikační projekt „Knihovna-informační centrum obce“)²⁸

2004

ad a) **Místní lidová knihovna v Kostomlatech pod Milešovkou**, Ústecký kraj

- nápaditá a rozsáhlá činnost, udržování místních tradic, osobní angažovanost knihovníků

ad b) **PhDr. Vojtěch Balík** – za jeho působení ve funkci ředitele NK ČR - počátek digitalizace vzácných (starých) dokumentů a také plošné automatizace knihoven v ČR

Zvláštní ocenění: **Knihovna Jiřího Mahena v Brně** – projekt „Poprvé do školy

- poprvé do knihovny.“²⁹

2005

ad a) **Místní lidová knihovna Havlíčkova Borová**, kraj Vysočina – sídlí v rodném domku K. H. Borovského, působí současně jako jeho památník i jako informační centrum obce

ad b) **Knihovna Kroměřížska** – založila „Centrum celoživotního učení se zaměřením na nezaměstnané a zdravotně postižené formou akreditovaných kurzů“³⁰ (dotace z evropských strukturálních fondů)

2006

ad a) **Obecní knihovna Býšť**, Pardubický kraj – informační, vzdělávací a komunitní centrum obce (akce pro matky na mateřské dovolené atd.), podpora lidových tradic

ad b) **Knihovna hospicového občanského sdružení Cesta domů**, Praha – veřejná knihovna se speciálním fondem, systematicky buduje sbírku pro oblast paliativní

28 Podle *Knihovna roku 2003* [online]. 2006 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/KnRoku03.htm.

29 Podle *Knihovna roku 2004* [online]. 2004 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/KnRoku04.htm.

30 *Knihovna roku 2005* [online]. [2005] [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2005/cenyPocin.htm.

medicíny³¹

CENA Z. V. TOBOLKY

Cena Z. V. Tobolky byla poprvé udělena, stejně jako „Knihovna roku“, v roce 2000. Medailí Zdeňka Václava Tobolky, nesoucí jméno po jedné z nejdůležitějších osobností českého knihovnictví, oceňuje Sdružení knihoven ČR (SDRUK) významné knihovny i osobnosti za rozvoj českého knihovnictví a za celoživotní práci v knihovnách. Čestné medaile se předávají každoročně v září na konferenci „Knihovny současnosti“ v Seči u Chrudimi.

O nositelích medaile rozhoduje Rada SDRUK ve spolupráci s Nadací knihoven na základě návrhů veřejnosti (se zdůvodněním).³²

První nositelé medaile - rok 2000:

V kategorii knihoven:

Parlamentní knihovna; Regionální knihovna v Karviné

V kategorii „osobností za rozvoj českého knihovnictví“:

PhDr. Vojtěch Balík; Prof. Jiří Cejpek; PhDr. Jaromír Kubíček; doc. Hana Vodičková

Za „celoživotní práci v knihovnách“:

Václav Carva, SVK Liberec

Vlasta Hamplová, SVK Hradec Králové

Ivanka Komorousová, SVK Plzeň

Evžen Lukeš, NK ČR

Boris Mědílek, PNP

Jarmila Trágrová, SVK Ústí nad Labem

31 *Knihovna roku 2006* [online]. 2006 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2006/cenyPocin.htm.

32 Podle *Národní knihovna České republiky* [online]. 2005 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=tobolka.htm>.

Původně se předpokládalo, že od druhého ročníku soutěže bude udělena vždy jen jedna cena v každé kategorii, ale ve skutečnosti je jich každoročně rozděleno více (cca 10, od roku 2006 počet snížen na 5).

Nositeli Medaile Z. V. Tobolky jsou dále:³³

2001

PhDr. Jarmila Burgetová a PhDr. Vít Richter (NK ČR), **PhDr. Miloš Papírník** (MZK), **prof. Andrew Lass** (Mount Holyoke College, Massachusetts, USA)

2002

PhDr. Ivana Kadlecová (Knihovna AV ČR v Praze), **PhDr. Jaroslav Vobr** (MZK)

2003

Ing. A. Brožek (SVK v Ústí nad Labem), **PhDr. Marie Nádvoříková, CSc.** (VK v Olomouci), **PhDr. Jiřina Bínová Kádnerová** (SVK v Kladně)

2004

JUDr. Zdeněk Kohout (MZK), **Ing. Martin Svoboda** (STK)

2005

Mgr. Zlata Houšková a Mgr. Adolf Knoll (NK ČR), **PhDr. Ladislav Kurka** (MěK v Praze)

2006

PhDr. Bohdana Stoklasová (NK ČR)³⁴

BIBLIOWEB

S rozvojem internetu v ČR knihovny velmi brzy pochopily, že jako informační instituce musí jít příkladem a formou WWW stránek o sobě poskytnout potencionálním i současným čtenářům maximum informací. Webová stránka knihovny je často východiskem pro vyhledávání v on-line katalozích, prezentuje obec, kde sídlí a v

³³ Proveden pouze náhodný výběr.

³⁴ Podle SDRUŽENÍ KNIHOVEN ČR. *Zápisy z jednání* [online]. 2007 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://www.sdruk.cz/zapisy.php>>.

neposlední řadě plní také zákonnou povinnost knihovny, spočívající „ve zprostředkování informací z vnějších informačních zdrojů, zejména informací ze státní správy a samosprávy.“³⁵

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR v roce 2000 zorganizoval první ročník soutěže o nejlepší WWW stránku českých knihoven, do které se může přihlásit kterákoliv knihovna zapojená do projektu „Březen - měsíc internetu.“ Odborná porota v proměnlivém složení a počtu osob rozhoduje na základě těchto kritérií:

- a. *„Kvalita obsahu stránek (šíře nabídky služeb knihovny propagovaných webovými stránkami, zpřístupnění elektronických informačních zdrojů na stránkách odborných knihoven, nabídka informací o veřejné správě na stránkách veřejných knihoven)*
- b. *Aktuálnost.*
- c. *Design stránek (grafické zpracování, navigace aj.).*
- d. *Zda stránky odpovídají poslání knihovny a umožňují komunikaci s uživatelem.*
- e. *Zda jsou přístupné pro těžce zrakově postižené uživatele podle Best practice - Pravidel pro tvorbu přístupného webu.*
- f. *Zda má knihovna zpracovanu písemnou koncepci webu a jakou má představu o budoucnosti svého webu.“*³⁶

Pro každé z kritérií má stanovený maximální počet bodů a výsledný součet všech bodů určí vítěze. V případě většího množství přihlášených knihoven (obvykle 30 až 40) jsou rozděleny do kategorií podle velikosti obce, kde sídlí.

Kritérium přístupnosti stránek pro těžce zrakově postižené se do hodnocení dostalo až později, stejně tak zpracování koncepce webu.

35 *Zákon ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)* [online]. [2006] [cit. 2007-06-26]. Dostupné z: http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/Zakon257.htm.

36 *SKIP. Biblioweb 2007* [online]. 2007 [cit. 2007-06-26]. Dostupné z: <http://skip.nkp.cz/akcBMIbweb07.htm>.

Odborníci z Metodického centra informatiky Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých ČR vyhodnotí, do jaké míry jednotlivé WWW stránky splňují předem stanovené požadavky na dostupnost takto handicapovaným lidem, a nejvíce vyhovující webové prezentaci poté udělí ocenění „**Blind Friendly Web**“, "nejlepší bezbariérový web knihovny."³⁷

Slavnostní vyhlášení výsledků a předávání cen probíhá na konferenci ISSS („Internet ve státní správě a samosprávě“) v Hradci Králové. Letos poprvé převzala záštitu nad soutěží Asociace krajů ČR.

Nositeli ceny „Biblioweb“ jsou:

2000	http://knihovna.ricany.cz/ ,	http://www.psp.cz/kps/knih/
2001	http://www.kfbz.cz/ ,	http://www.knih-tb.cz
2002	http://www.kfbz.cz/index.htm ,	http://www.knihovna-uo.cz/knihovna/
2003	http://www.stk.cz/ ,	http://www.knihovna-uo.cz/knihovna/
2004	http://www.svkhk.cz/ ,	http://www.knihovna-uo.cz/knihovna/
2005	http://www.kfbz.cz/ ,	http://www.knihovna-cl.cz/ ,
	http://www.knihovna-uo.cz/knihovna/	
2006	http://www.kmp.plzen-city.cz/ ,	http://www.knihovna-uo.cz/knihovna/ ,
	http://www.mkdac.cz/	
2007	http://www.kfbz.cz/ ,	http://www.knihovna-uo.cz/knihovna/ ,
	http://www.urbanice.cz/knihovna/cz/index.php	

Nositelé cen „Blind Friendly Web“:

- 2004 <http://www.skks.cz/>
- 2005 <http://www.knihovna.blansko.cz/>
- 2006 <http://www.kmp.plzen-city.cz/>
- 2007 <http://www.knihovna-uo.cz/knihovna/>

37 SKIP. *Biblioweb 2007* [online]. 2007 [cit. 2007-06-26]. Dostupné z: <http://skip.nkp.cz/akcBMIbweb07.htm>.

Počínaje rokem 2005 se do soutěže může zapojit i veřejnost, a to **hlasováním v anketě na webových stránkách**. WWW stránka s nejvyšším počtem hlasů obdrží „**Cenu veřejnosti**“. V anketě postupně zvítězily:

<http://www.urbanice.cz/knihovna/cz/index.php>

<http://knihovna.ceska-trebova.cz/>

<http://knihovna.jicin.cz/>

KNHOVNICKÁ CENA (CENA ČESKÝCH KNIHOVNÍKŮ)

„Knihovnickou cenu“ uděluje výkonný výbor SKIP od roku 2001 za dlouholetou vynikající práci v oboru knihovnictví, tzn. *„zejména aktivita spojená s řízením, modernizací, automatizací a výstavbou knihoven a jejich sítí, odborná konzultační účast při projektování nových či rekonstrukci starších budov knihoven, dále vědeckovýzkumné práce v knihovnictví a ve výuce knihovnických znalostí, působení v knihovnických a informačních dobrovolných stavovských organizacích*“³⁸ Cena může být udělena i „in memoriam“.

Návrh s odůvodněním může podat fyzická nebo právnická osoba, která je členem SKIP. Výkonný výbor SKIP jmenuje pětičlennou odbornou komisi (členství v komisi je čestné), která projedná návrhy a nejpozději tři měsíce před konáním valné hromady SKIP nebo životního jubilea kandidáta na cenu je postoupí výkonnému výboru – k přiznání ceny je potřeba podpora nadpoloviční většiny jeho členů. Udělení ceny se poté vyhláší na valné hromadě (minimálně jednou za tři roky) nebo v případě ceny k významnému životnímu jubileu na mimořádném slavnostním zasedání výkonného výboru. Oceněné osoby obdrží diplom a dar.

38 SKIP. *Knihovnická cena* [online]. 2003 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://skip.nkp.cz/coCena.htm#ude>.

Přehled držitelů „Knihovnické ceny“:

2001

JUDr. Zdeněk Franc (in memoriam), **PhDr. Rudolf Málek** (in memoriam), **Mgr. Blahoslav Španiel** (in memoriam), **PhDr. Jarmila Burgetová**, **Prof. PhDr. Jiří Cejpek**, **CSc., Jan Horák**, **PhDr. Naděžda Ježková**, **PhDr. Ladislav Kurka**, **PhDr. Miloš Papírník**, **PhDr. Jaroslav Suchý**

2004

Karel Doucha (in memoriam), **Clotilda Douchová**, **PhDr. Kamil Groh**, **Mgr. Marie Huberová**, **Anděla Tomanová**, **Daniela Wimmerová**

2005 - u příležitosti 15. výročí SKIP

Miroslava Čáповá, **Hana Hanáčková** – celou svoji dosavadní knihovnickou kariéru věnovaly především práci s dětmi; od roku 1991 v oddělení pro děti Knihovny B.B.Buchlovana v Uherském Hradišti; v roce 2000 poprvé zorganizovaly v hradištské knihovně „Noc s Andersenem“ a jsou nadále jejich garanty; také činné v Klubu dětských knihoven SKIP³⁹

Zatím poslední „Ceny českých knihovníků“ byly předány na konferenci „Knihovny.cz – od internetu ke čtenářství“ v červnu 2007, spojené s 6. valnou hromadou SKIP **Daně Kochové**, **PhDr. Miloši Kvapilovi**, **Mgr. Aleně Otrubové**, **Marii Pillveinové** a **Mgr. Pavle Suché**.

Některé regionální výbory přistoupily po vzoru vedení SKIP k oceňování knihovníků působících v jejich oblasti. V domácím prostředí může být takové uznání ještě více motivující. Regionální valná hromada SKIP 10 (Moravskoslezský a Olomoucký kraj), která se konala dne 31.3.2004, odsouhlasila udělování **regionální „Knihovnické ceny SKIP 10“** významným knihovníkům a informačním pracovníkům, působícím v tomto regionu. Pravidla soutěže jsou obdobná jako u „Knihovnické ceny“.

³⁹ Podle SKIP. *Cena českých knihovníků udělovaná Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR* [online]. 2005 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://skip.nkp.cz/coLaur.htm>>.

Regionální výbor pražské organizace SKIP od roku 2005 uděluje titul „**Pražská knihovnice/Pražský knihovník roku**“ za „*významný knihovnický počin nebo soustavnou činnost v oboru, která je přínosem pro region Praha nebo celý obor.*“⁴⁰ Držiteli titulu jsou: **Eva Macková** (NK ČR), **PhDr. Ladislav Kurka** (MěK v Praze) a v letošním roce oceněná **PhDr. Bohdana Stoklasová** (NK ČR).

WEBÍK

„Webík“ je poměrně specifická soutěž WWW stránek dětských knihoven/dětských oddělení knihoven, vytvořených dětmi, resp. jednotlivci nebo kolektivy autorů s průměrným věkem do 15 let. Za cíl si klade podpořit fantazii a tvořivost dětí, přiblížit dětem práci knihoven a přilákat nové čtenáře. Od prvního ročníku 2002 je vyhlášovatelem Klub dětských knihoven SKIP.

„Webík“ neprobíhá pravidelně. Je to jedna ze 4 nominačních internetových soutěží (Junior project, Junior Web, Junior Text, Webík) mezinárodní konference pro děti a mládež „Junior Internet“, která je od roku 2000 pravidelně pořádána v Praze u příležitosti „Března - měsíce internetu.“ Každý rok vypisují minimálně jednu ze 4 soutěží. Prvních deset úspěšných účastníků těchto soutěží, které vybere porota složená z počítačových odborníků - dospělých i dětí - je pozváno na konferenci, kde mimo jiné vítězové prezentují svoje práce. Věcné ceny putují buď autorům WWW stránek nebo daným knihovnám.

Fantazii soutěžících se meze nekladou, mohou použít libovolnou grafiku; podklady a informace jim poskytnou knihovníci. Jednotlivé knihovny vyberou svou nejlepší prezentaci, a tu poté nominují do celostátního kola. Oceněné stránky jsou většinou velmi kvalitní a dávají dobrý obrázek o počítačové gramotnosti současné generace dětí.

40 SKIP. *Region Praha: aktuality* [online]. 2007 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://skip.nkp.cz/regPra.htm>>.

Zatím poslední celostátní kolo soutěže proběhlo roku 2005.

Vítězi jednotlivých ročníků:

2002 **Martin Štáva** (13 let), **MěK Nový Bydžov:**

<http://knihovna.novybydzov.cz/soutez/homepage.htm>

2002 opět **Martin Štáva** s novými stránkami stejné knihovny:

<http://knihovna.novybydzov.cz/webik/index.htm>

2004 **Martin Sádovský**, **Knihovna Matěje Josefa Sychry ve Žďáru nad Sázavou:**

<http://www.knihzdar.cz/detport.php>

2005 **Ondřej Staněk** (14 let), **Knihovna Kroměřížska** (stránka již není funkční)⁴¹

KAMARÁDKA KNIHOVNA

Kamarádka knihovna má čerstvě za sebou svoji premiéru. Výsledky prvního ročníku soutěže „o nejlepší knihovnu pro děti (= oddělení pro děti ve veřejné knihovně)“⁴², byly vyhlášeny na Mezinárodní den dětí 1.6.2007 v Zrcadlové kapli Klementina.

Cílem soutěže je navázání zpětného kontaktu s dětskými čtenáři, protože jedním z kritérií, a to podstatným, je oznámkování knihovny formou „vysvědčení“ přímo dětmi (do 15 let). Dále pak propagace dětských knihoven a dětského čtenářství vůbec a v neposlední řadě pokus o srovnání tohoto druhu knihoven, na jehož základě mohou pracovat na zlepšení kvality činnosti.

Soutěž byla vyhlášena na podzim loňského roku Klubem dětských knihoven SKIP pod záštitou Ministerstva kultury ČR, garanci převzala NK ČR a potřebným generálním partnerem a sponzorem se stala firma 3M.

41 Podle SKIP. *Klub dětských knihoven* [online]. 2003 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://skip.nkp.cz/odbKDKwebik.htm>.

42 *Kamarádka knihovna* [online]. 2007 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.kamaradkaknihovna.cz/>.

Knihovna, která se do soutěže přihlásila, se měla pokusit získat co nejvíce „vysvědčení“ od dětí - čtenářů, ale i nečtenářů, kteří však museli knihovnu alespoň navštívit. Hodnotila se nejen jejich obsahová stránka, ale i celkové výtvarné provedení vysvědčení a také počet vysvědčení dodaných knihovnou. Jádrem soutěže je tedy v podstatě **anketa**, kde děti jmenovitě vyjadřují svůj názor na činnost knihovny známkováním (jako ve škole) předem daných kategorií, ale také případným slovním vyjádřením názoru na knihovnu. Zasláná vysvědčení knihoven zhodnotila pracovní skupina Klubu dětských knihoven SKIP a doporučila přidělení bodů v kategorii „spokojenost dětí s knihovnou“.⁴³

Dalším podkladem pro hodnocení knihoven je elektronický dotazník, týkající se objektivně měřitelných parametrů vycházejících ze standardu VKIS jako procento čtenářů/počet dětí v obci, počet výpůjček, provozní doba atd., který vyplňují samy knihovny.

Odborná komise poté přidělí body za kritéria v dotazníku a kritérium spokojenosti dětí (viz výše). Poté následuje bodové ohodnocení webových stránek dětských knihoven odborníkem na WWW stránky pro děti. Vítěznou knihovnu vybere komise na základě osobní návštěvy a zjištění doplňujících informací (počet spolupracujících institucí, aktivity pro rodiny, celkové prostředí, ...) 5-6 knihoven s nejvyšším počtem bodů.

Titul „Kamarádka knihovna 2006“ a odměnu 30.000,- Kč za první místo si odnesla **Městská knihovna Tišnov** (<http://www.tisnov-mesto.cz/knihovna/>), která zvítězila v konkurenci 104 přihlášených knihoven. Následovaly MěK Sedlčany a MěK Havířov. Zároveň byla udělena zvláštní cena za mimořádně obětavou práci s dětmi a také odměnění autoři zajímavých komentářů k vysvědčení.

Vysvědčení se letos sešlo na 18.000, což skýtá naděje do budoucna, že se

43 *Kamarádka knihovna* [online]. 2007 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.kamaradkaknihovna.cz/>.

čtenářstvím českých dětí to nebude, i zásluhou právě těchto soutěží, špatné.

Vítězná knihovna se v průběhu třech následujících soutěžních období nemůže akce zúčastnit.⁴⁴

1.2.2 KNIHOVNICKÉ ANKETY

CENY INFORUM

Ačkoli v názvu obsahuje výraz „ceny“, jedná se o anketu, která má dnes za sebou již devítiletou tradici, v jejímž průběhu získala na významu. Zaměřuje se na vybranou oblast praxe, je zacílená na konkrétní projekty a díky svému časovému vymezení i aktuální. Menší množství udělených cen také zvyšuje prestiž ankety.

Myšlenka odměnit zajímavé osoby, produkty nebo počiny související s elektronickými informačními zdroji se objevila ještě na konferenci „Infomedia“ roku 1998. Pro malý počet veřejností navržených kandidátů do jednotlivých kategorií (5, 7, 3) však byla anketa stornována.

V následujícím roce, kdy konference probíhala už pod novým názvem „Inforum 1999“, pořadatelé snížili počet kategorií na dvě: „**Info-produkt**“ a „**Info-počin**“ a do každé z nich předvybrali (také na základě návrhů z konference Infomedia 1998 a z diskuzní skupiny Knihovna) 10 kandidátů, které ovšem mohli účastníci aktuální konference doplnit o další. Z těchto kandidátů pak byly formou ankety mezi účastníky konference vybráni dva vítězové. V souboji o nejlepší Info-produkt, tzn. „*tuzemský nebo zahraniční produkt nebo služba, který za poslední 3 roky nejpozoruhodněji vynikl na domácí scéně elektronických informačních zdrojů*“⁴⁵ nakonec těsně zvítězila INVIK - služba STK na dodávání elektronických kopií dokumentů. Jasným vítězem kategorie

44 Podle *Kamarádka knihovna* [online]. 2007 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.kamaradkaknihovna.cz/>.

45 *Ceny Inforum 1999* [online]. c1999 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.inforum.cz/inforum99/nominace.htm>.

Info-počin jako „nejvýznamnější čin spojený s elektronickými informačními zdroji (např. uspořádání akce, získání finančních prostředků, založení organizace, výstavba/přestavba objektu apod.) s významem pro domácí informační scénu během posledních 3 let“⁴⁶ se stala MěK v Praze za rekonstrukci ústřední budovy a zavedení internetu Pražanům zdarma.

Počínaje rokem 2000 se obě kategorie, zřejmě pro svou těsnou vazbu, sloučily do jedné a od tohoto roku zní oficiální zadání pro nominace na „Ceny Inforum“ ocenění pro „nejvýznamnější český a slovenský produkt, službu nebo čin spojený s elektronickými informačními zdroji s významem pro českou resp. slovenskou informační scénu“⁴⁷ za uplynulý kalendářní rok. Nominovat může kdokoliv prostřednictvím formuláře na domovské stránce ceny a z navržených kandidátů vybírají účastníci konference hlasováním na přihláškách.

Od roku 2001 jsou „Ceny Infora“ udělovány bez pořadí. Vyhlášení výsledků a předávání věcných cen je součástí programu společenského večera v pražském Klementinu.

Jednotlivé ročníky konference „Inforum“ mají svoje webové prezentace, jejichž součástí jsou přehledné informace o udělených cenách s krátkými charakteristikami, proto zde uvádím pouze přehled oceněných a upozorňuji na úspěchy zástupců Masarykovy univerzity, potažmo našeho studijního oboru.

2000

1. cena = **elektronický meziknihovní výpůjční systém Regionální knihovny Karviná**

2. cena = **rekonstrukce Knihovny AV ČR**

3. cena = **NK ČR** – snaha vytvářet **konsorcia** s vědeckými knihovnami

Zvláštní cena = **Konference Inforum 1999 a Albertina icome Praha s.r.o.** za

46 *Ceny Inforum 1999* [online]. c1999 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.inforum.cz/inforum99/nominace.htm>.

47 *Ceny Inforum 2000* [online]. c2000 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.inforum.cz/inforum2000/ceny2000.htm>.

dlouhodobý přínos v oblasti informačních zdrojů

2001

Daidalos - informační server pro knihovníky; **Ikaros** – bibliografická **dat**abáze obhájených **diplomových prací** ÚISK FF UK; **Národní licence ProQuest/PCI**; **Národní licence Web of Science**; **SVK Liberec-nová budova**; **Knížnica** - odborný měsíčník vydávaný Slovenskou národnou knižnicou

2002

Jednotná informační brána; **Národní licence KnowEurope**; **Portál digitálnej knižnice** www.caslin.sk; **Program VISK**; **Výuková centra pro další vzdělávání knihovníků v NK ČR a STK** – přednášky a kurzy věnované elektronizaci služeb knihoven

2003

Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV); **Oborové zpravodajství** časopisu **Ikaros**; **SKIP** – veřejná sbírka **Pomoc knihovnám**; **Súborný katalóg periodík**; **Jaroslav Winter a Sdružení BMI** za propagaci knihoven v rámci akce **Březen – měsíc internetu**; zvláštní cena **organizačnímu Výboru Inforum**

2004

InfoLib – portál pre knižničnú a informačnú teóriu a prax; projekt **MEMORIA/Manuscriptorium** - databáze rukopisů a starých tisků; **Portál veřejné správy České republiky**; **Infozdroje.cz**

2005

rekonstrukce Univerzitetnej knižnice v Bratislave;

Projekt **Bibliografické citace** (<http://www.citace.com>) – autoři: Bc. Martin Krčál, DiS. a Bc. Blanka Farkašová, vznikl v rámci studia autorů na Filozofické fakultě MU, dnes jako projekt komerční; usnadňuje tvorbu bibliografických citací formou rad a informací o normách ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2; hlavním přínosem je **Generátor citací**, který citaci automaticky vytvoří s použitím zadaných údajů o dokumentu.⁴⁸

2006

Zpřístupnění **českého webového archivu** (NK ČR, MZK a Ústav výpočetní techniky

48 Podle *Projekt bibliografické citace* [online]. c2004-2007 [cit. 2007-05-26]. Dostupný z: <http://www.citace.com/>.

MU) – on-line přístup do části s elektronickými zdroji, jejichž vydavatelé uzavřeli s NK ČR smlouvu o poskytování;⁴⁹

100 tisíc knih vo vrecku - Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave - projekt na zpřístupnění on-line katalogu knihovny přes WAP; **Knižničný pas** - identifikační průkaz na bázi čipové karty; **Plnotextová databáze české poezie 19. století** (projekt Česká elektronická knihovna)

2007

Archiv závěrečných prací Masarykovy univerzity – MU jako první vysoká škola v republice zpřístupnila v rámci studijního informačního systému na internetu plné texty všech studentských kvalifikačních prací odevzdaných od 1.1.2006 a starších, u kterých byl udělen souhlas se zveřejněním;⁵⁰

Digitálna knižnica pre nevidiaciach; Oborová brána knihovnictví a informační vědy (KIV) - umožňuje paralelní vyhledávání informací ve více informačních zdrojích

1.2.3 OSTATNÍ OCENĚNÍ

Na tomto místě uvádím ceny, které nelze zařadit do kategorie knihovnických, protože nejsou primárně určeny knihovnám nebo knihovníkům; nicméně právě jim byly uděleny nebo naopak knihovnickými institucemi vyhlášeny, a proto by neměly v mém přehledu chybět.

JKJI – PAMĚŤ SVĚTA

Historicky první nositelkou ceny „Jikji“, jejíž prestiž ve svém oboru lze přirovnat k Nobelově ceně nebo filmovým Oscarům, se 2. září 2005 stala Národní knihovna ČR. Cenu „Jikji“ [čikdži] uděluje každé dva roky Mezinárodní poradní výbor programu UNESCO, Paměť světa, jednotlivci nebo instituci za ochranu a zpřístupňování světového kulturního dědictví dochovaného v dokumentech.

49 Podle *WebArchiv* [online]. 2005 [cit. 2007-06-26]. Dostupný z: <<http://www.webarchiv.cz/>>.

50 Podle *Elektronický archiv závěrečných prací MU získal prestižní cenu (tisková zpráva)* [online]. 2007 [cit. 2007-06-26]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/clanky/2007_Inforum_cena.pl>.

NK ČR porazila více než 30 (knihovnických) institucí z celého světa a kromě překrásné věcné ceny pojmenované po nejstarším dochovaném tisku z kovové sazby na světě, buddhistickém spisu *Jikji*, získala i finanční odměnu 30.000,- USD. Slavnostního vyhlášení v jihokorejském městě Cheongju se zúčastnila tříčlenná delegace tvořená ředitelem NK ČR Mgr. Vlastimilem Ježkem, Mgr. Adolfem Knollem, především jehož aktivita na poli ochrany rukopisů a starých tisků k tomuto ocenění nemalou měrou přispěla, a Mgr. Blankou Skučkovou z Odboru umění a knihoven Ministerstva kultury ČR.⁵¹

CENA MINISTERSTVA KULTURY ZA PŘÍNOS K ROZVOJI ČESKÉ KULTURY

Letos byla poprvé udělena „Cena Ministerstva kultury za přínos k rozvoji české kultury“, kterou může být oceněn mimořádný počin z jakékoliv oblasti kultury jak v rámci České republiky, tak i v zapojení ČR do mezinárodních kulturních programů.

Prvním držitelem tohoto ocenění se stal **Mgr. Adolf Knoll**, statutární zástupce generálního ředitele NK ČR, ředitel pro vědu, výzkum a zahraniční vztahy; mezinárodně uznávaný odborník, který se věnuje především problému digitalizace knihovnických sbírek.⁵²

Cena se pojí s odměnou ve výši 100.000,- Kč.

KNIHA ROKU

V anketě, která poprvé proběhla roku 1990 a byla určená **pouze knihovníkům** (narozdíl od ankety „Kniha roku Lidových novin“⁵³), knihovníci hodnotili knižní

51 Podle *Národní knihovna ČR první nositelkou prestižní ceny UNESCO (tisková zpráva)* [online]. 2005 [cit. 2007-05-27]. Dostupné z: <<http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=tisk.htm#jikji>>.

52 Podle *Ministerstvo kultury udělilo cenu za přínos k rozvoji české kultury Adolfu Knollovi z Národní knihovny ČR (tiskový zpráva)* [online]. 2007 [cit. 2007-05-27]. Dostupné z: <<http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=tisk.htm>>.

53 Viz 2.3.2 Literární ankety.

produkcí uplynulého roku (vybírali nejlepší a nejhorší - „**Šedivá kniha roku**“ - titul) a také zveřejňovali čtenářské bestsellery dospělých i dětských čtenářů.⁵⁴

SOUTĚŽ O NEJHEZČÍ ZÁLOŽKU DO KNIHY

Nápad knihovnice Blanky Tauberové z MěK Sedlčany vyhlásit soutěž **o nejhezčí krajkovou nebo alespoň krajkou inspirovanou záložku do knihy** na podporu Mezinárodního krajkářského kongresu OIDFA, pořádaného v Praze roku 2004, zaznamenal obrovský úspěch a vynutil si několik pokračování, i přesto, že soutěž nebyla odměněna žádnými cenami. Nejkrásnější záložky, vybrané porotou složenou z výtvarníků, zabývajících se krajkou, byly vystaveny na kongresu a jejich výstava putovala téměř 3 roky po knihovnách v celé ČR.⁵⁵

V následujících letech byly vyhlášeny soutěže **„O nejhezčí krajkový nebo krajkou inspirovaný obal na knihu Hanse Christiana Andersena“** k dvoustému výročí narození světoznámého pohádkáře (2004), soutěž **„O nejhezčí krajkové exlibris“** (2005) a v roce 2006 soutěž **„Poezie v krajce - krajka v poezii.“**

1.2.4 ČTENÁŘSKÉ ANKETY

MOJE KNIHA

Rok 2004 rozšířil širokou škálu knihovnického a literárního oceňování o výjimečný a ambiciózní projekt, anketu „Moje kniha“, hledající nejoblíbenější knihu obyvatel ČR. Pořadatel - SKIP - se inspiroval obdobnými anketami, které proběhly v jiných zemích (Německo: „**Das Grosse Lesen**“, Velká Británie: „**The Big Read**“), kde ale byly často mediálně více podporované než u nás.

54 Podle Anketa Kniha roku. *Čtenář*, 1992, roč. 44, č. 3, s. 84. ISSN 0011-2321.

55 Podle TAUBEROVÁ, Blanka. Soutěž o nejhezčí záložku v Česku. *Bulletin SKIP* [online]. 2003, roč. 12, č. 2. [cit. 2007-05-27]. Dostupné z: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull03_207.htm#ti>. ISSN 1213-5828.

Cílem ankety bylo: kromě primárního - najít nejoblíbenější knihy českých čtenářů – také zvýšit zájem o četbu knih, podpořit knihovny jako prostředníky mezi člověkem a knihou a upozornit na možnost veřejného přístupu k internetu právě v knihovnách.⁵⁶

Anketa odstartovala 1. března na úvodní konferenci „Března - měsíce internetu.“ Preferovaná možnost, jak hlasovat, byla formou elektronického formuláře na domovské stránce ankety <http://www.mojekniha.cz>. Druhý způsob spočíval ve vyplnění tištěných anketních lístků, které byly k dispozici v knihovnách (zapojených knihoven bylo přes 400) a spolupracujících institucích (školy, knihkupectví). Údaje z těchto lístků však musela knihovna vložit přes webový formulář do centrální databáze. V pravidlech soutěže byla i možnost, že čtenář sdělí svůj hlas knihovně telefonicky, a ta ho převede do elektronické formy. Podle sdělení knihoven dávala většina hlasujících přednost tištěným lístkům před elektronickým formulářem.

Anketa byla anonymní, stačilo vyplnit název a autora knihy.

Anketa byla rozdělena do několika etap: první skončila 7. dubna, kdy bylo zveřejněno 200 nejoblíbenějších děl. Ke dni 17.6.2004 byly spočítány výsledky druhé etapy a uveřejněno 100 nejúspěšnějších titulů. Počátkem září byl počet snížen opět o polovinu, tedy na 50 nejlepších a 4. října 2004 v rámci „Týdne knihoven“ byly slavnostně vyhlášeny konečné výsledky (hlasování skončilo k 30. září). Na anketu bezprostředně navazoval druhý ročník „Velkého říjnového společného čtení“.

První příčku s přehledem obsadila **sága J. K. Rowlingové o Harrym Potterovi** (6979 hlasů), následovaná **Pánem prstenů** od **J. R. R. Tolkiena** (2697 hlasů) a **Biblí** na místě třetím (1996 hlasů). Na základě získaných hlasů (celkem **93252**, přes **12000** titulů knih) byly sestaveny i další žebříčky, např. žebříček nejoblíbenějších autorů (vítězem opět **J.K.Rowlingová**) nebo žebříček nejoblíbenějších českých autorů (překvapivě **L.**

⁵⁶ Podle SKIP. *Moje kniha* [online]. 2004 [cit. 2007-05-27]. Dostupný z: <http://skip.nkp.cz/akeMojekn.htm>.

Lanczová).

Kromě výsledků prezentovaných v řeči čísel přinesla anketa poměrně cenný kvalitativní pohled na současné čtenářství (poměr počet odevzdaných hlasů/počtu obyvatel ČR nebyl nižší než v jiných státech, kde anketa probíhala), i když výsledky ankety byly zcela jistě ovlivněny aktuální společenskou situací, jak je vidět na úspěchu momentálně mediálně podporované Rowlingové a Tolkiena, a mírou angažovanosti zapojených institucí.⁵⁷

⁵⁷ Podle *Moje kniha* [online]. [2004] [cit. 2007-05-27]. Dostupný z: <<http://www.mojekniha.cz/mojeVysl.htm>>.

2. LITERÁRNÍ CENY

Udělování literárních cen má v Česku pochopitelně mnohem delší tradici, než je tomu u cen knihovnických, a to již od počátků „první republiky“.

V první části následujícího chronologického přehledu poukážu na nejdůležitější literární ocenění, která vznikla ještě před rokem 1989 (mnohdy ho překročila nebo dokonce probíhají i dnes). Uvedu také ceny, které byly udělovány exilovým nebo samizdatovým autorům, kteří nesouhlasili s veřejnou politikou socialistického Československa a Svazu českých spisovatelů.⁵⁸

V části druhé se budu věnovat poměrně nepřehledné situaci po roce 1989, kdy jsou vyhlašovány desítky českých literárních ocenění, jak celostátního tak i omezenějšího významu a určení.

2.1 LITERÁRNÍ CENY PŘED ROKEM 1989

STÁTNÍ CENA ZA LITERATURU

Už roku 1920 byli vyznamenáni první spisovatelé „**Státní cenou za literaturu**“ za konkrétní dílo nebo za celkovou tvorbu a dosavadní přínos české literatuře. S přestávkami v letech 1938, 1943-46, 1950, 1960, 1969, 1979, 1990-94 a se změnami v pravidlech se uděluje dodnes.

Do roku 1989 se ceny rozdělovaly v několika kategoriích, jako poezie, próza, překlad, dramatická tvorba, dramaturgie, literární kritika nebo umělecká estetika. Původně je vyhlašoval ministr školství a národní osvěty u příležitosti výročí založení Československé republiky, během válečných let nesly přívlastek „**národní**.“ Od roku 1951 se ceny za písemnictví pojily s čestným titulem „**Laureát státní ceny**,“ který se

⁵⁸ Podle LEHÁR, Jan a kol. *Česká literatura od počátků k dnešku*. 2. dopl. vyd. Praha: Lidové noviny, 2004. S. 919. ISBN 80-7106-308-8.

od roku 1955 změnil na „**Laureát státní ceny Klementa Gottwalda.**“ V období socialismu mělo toto ocenění silný tendenční podtext.⁵⁹

Nová historie „Státních cen za literaturu“ se začala psát roku 1995. Od tohoto roku se uděluje v jediné kategorii a současně byl oddělen literární překlad (z cizího jazyka do češtiny), kterému je věnována samostatná „**Státní cena za překladatelské dílo.**“ Písemný návrh se zdůvodněním může podat kterákoliv fyzická nebo právnická osoba; o udělení cen poté rozhodne ministr kultury na návrh jím jmenovaných odborných porot a osobně je předává opět ve státní svátek dne 28. října Cenu tvoří diplom a finanční odměna 300.000,- Kč.

Jeden člověk může být vyznamenán i opakovaně.

Prvními držiteli státní ceny se stali **Karel Matěj Čapek Chod** (za knihu *Antonín Vondřejc*), **Antonín Sova** (*Krvácející bratrství*) a in memoriam **František Balej** (*O nového člověka*). Téměř úplný seznam všech spisovatelů vyznamenaných státní cenou je v databázi na webových stránkách Ústavu pro českou literaturu AV ČR⁶⁰. Prvními autory, oceněnými po listopadu 1989, byli **Ivan Diviš** za *Teorii spolehlivosti* a s ohledem na celoživotní překladatelskou práci **Josef Hiršal** za překlad *Krvavého rubínu*.

V roce 2002 byla „Státní cenou za literaturu“ poctěna a pro literaturu objevena tehdy třiaosmdesátiletá Věra Hofmanová píšící pod pseudonymem **Květa Legátová**, pocházející z Brněnska. Oceněná kniha *Želary* měla u českých čtenářů i kritiků velký úspěch. Na motivy další autorčiny knihy *Jozova Hanule* byl natočen film *Želary*, nominovaný na Oscara.

CENA PETRA BEZRUČE

Již před Druhou světovou válkou opavský knihovník a spisovatel Zdeněk

⁵⁹ Podle *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=2>>.

⁶⁰ Tamtéž.

Vavřík usiloval o vznik kulturní akce inspirované osobou Petra Bezruče. První festival „Bezručova Opava“ se však podařilo uspořádat až po válce a spisovatelově smrti. Roku 1959 byla v průběhu 2. ročníku festivalu udělena první „Cena Petra Bezruče“ básníku a překladateli **Miroslavu Florianovi** a v této tradici se každý rok pokračuje. Festival byl původně zamýšlen jako literární a stejně tak i cena, postupně se z něj však stala multikulturní akce, která je vždy věnována nějakému ústřednímu tématu. Dnes „Cenu Petra Bezruče“ uděluje město Opava jednou za dva roky jako „výraz ocenění za dlouhodobé zásluhy o rozvoj kultury města“⁶¹ nebo „za mimořádný tvůrčí čin, který přispěl k dalšímu rozvoji kulturního života města a regionu“⁶² osobnostem, kolektivům i institucím. Oceněný obdrží pamětní listinu a finanční odměnu.

CENA MARIE MAJEROVÉ

Cenu uděloval od roku 1962 Klub přátel dětské literatury za nejlepší dětské knihy v několika kategoriích, které byly později omezeny pouze na dvě - literární a výtvarnou. Nositeli ceny se stali např. opakovaně **Bohumil Říha** a **Jaromír Tomeček** a z ilustrátorů **Helena Zmatlíková**.⁶³

CENA KARLA ČAPKA (CKČ)

První z cen, nesoucích jméno Karla Čapka, byla ustanovena v roce 1982 na prvním celostátním setkání příznivců science fiction v Pardubicích (později nazývané „Parcon“) za nejlepší sci-fi povídku zatím nepublikujících autorů.

V dnešní podobě je soutěž, organizovaná občanským sdružením Československý fandom, otevřena všem zájemcům, kteří přihlásí své dílo v češtině nebo slovenštině do jedné či více z kategorií: mikropovídka, krátká povídka, dlouhá povídka a novela v

61 *Obecně závazná vyhláška o oceněních a poctách statutárního města Opavy* [online]. 2004 [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <www.opava-city.cz/assets/files/229/ozv0402.rtf>.

62 Tamtéž.

63 Podle *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=63>>.

žánru sci-fi, fantasy nebo horror.⁶⁴

O pořadí v jednotlivých kategoriích a udělení nejvyšší ceny „**Mlok**“ (z Čapkovy *Války s mloky*) rozhoduje bodováním anonymních prací česko-slovenská porota, vítězové jsou vyhlašováni na Parconu, kde zároveň probíhá předání ceny „Mlok“ (soška výtvarně zpracovaná Ondřejem Neffem). Z vítězných prací sestaví editor sborník, vycházející tradičně také pod názvem *Mlok* (dříve *Kočas*).

Soutěží odstartovala svou kariéru řada dnes populárních spisovatelů, jako **Leonard Medek, Jiří Kulhánek, Vladimír Šlechta, Martin L. Putna** a další.

V roce 1997 se na 3. místě v kategorii román a novela umístil **Vojtěch Mornstein**, profesor biofyzikálního ústavu na Masarykově univerzitě, za román *Hrozba z Héliosu*.

Mezi literární ceny, které probíhaly před i po roce 1989 patří také cena **Literární soutěže Šrámkova Sobotka** (od roku 1963), „**Cena Jiřího Wolкера**“ (od roku 1977) nebo cena udělovaná na festivalu „**Literární Františkovy Lázně**“ (od roku 1985).

2.2 CENY MIMO OFICIÁLNÍ KULTURNÍ POLITIKU ČSSR

CENA EGONA HOSTOVSKÉHO

„Cena Egona Hostovského“ byla poprvé udělena v Torontu roku 1974, rok po spisovatelově smrti, z iniciativy jeho ženy Reginy. Byla určena pro díla české a slovenské exilové literatury, která nemohla být v Československu vydána. Po přestávce v letech 1993-94 se organizace ujala Obec spisovatelů. Do roku 1999, kdy byla z rozhodnutí jejího zřizovatele, spisovatelova syna Paula, ukončena, jí odborná porota

⁶⁴ Podle ČESKOSLOVENSKÝ FANDOM. *Cena Karla Čapka – statut* [online]. 2006 [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <http://fandom.scifi.cz/ckc_stat.htm>.

vyznamenávala spisovatele za „román, jenž umělecky výrazně přesahuje běžnou produkci“⁶⁵, vydaný během uplynulého roku.

Cenu získali např. **Jaroslav Vejvoda** (roku 1974, za knihu *Plující andělé, letící ryby*), **Egon Bondy** (1981, *Invalidní sourozenci*), **Milan Uhde** (1986, *Velice tiché Ave*), **Jiří Stránský** (1991, *Zdivočelá země*), **Jáchym Topol** (1995, *Sestra*) a v posledním ročníku **Eva Kantůrková** (1999, *Zahrada dětství jménem Eden*). Cena se pojila s odměnou 1.000,- USD.

CENA JANA ZAHRADNÍČKA

V Los Angeles byl roku 1980 při Klubu československé kultury založen „Literární fond Jana Zahradníčka“ na podporu českých spisovatelů - básníků v exilu. Od roku 1985 členové fondu přistoupili k udělování „Ceny Jana Zahradníčka“ za „významnou činnost v oblasti nonkonformní české poezie.“⁶⁶ Šlo o první takové ocenění za hranicemi socialistického Československa. Cena byla vyhlašována jednou za dva roky v den Zahradníčkových narozenin, naposledy roku 1999. Mezi laureáty patří mimo jiné **Ivan Diviš**, **Karel Kryl** nebo brněnský rodák **Zdeněk Rotrekl**.

CENA TOMA STOPPARDA

„Cena Toma Stopparda“ byla udělována od roku 1984 Nadací Charty 77 ve Stockholmu za knihu, která v Československu nemohla být vydána. Je finančně podporována anglickým dramatikem českého původu Tomem Stoppardem. Po roce 1989 se cena uděluje (kromě 1990) již v České republice (v květnu v Praze) „převážně

⁶⁵ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Cena Egona Hostovského [online]. c2006 [cit. 2007-06-27]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Cena_Egona_Hostovsk%C3%A9ho&oldid=896284

⁶⁶ PODEŠVOVÁ, Květa ... [aj.]. *Vavříny literatury*. Praha: Národní knihovna v Praze – Středisko výzkumu a rozvoje knihovnictví, 1990. 1. vyd. S. 211. ISBN 80-7050-080-8.

za významné esejistické dílo inspirující zejména svým myšlenkovým přínosem⁶⁷, které vyšlo v uplynulých dvou letech. Laureát získává dar a finanční odměnu 35.000,- Kč.

Mezi oceněné patří např. **Eva Kantůrková** (*Mé přítelkyně v domě smutku*, 1984), **Milan Uhde** (*Pán plamínků*, 1987), **Jáchym Topol** (*Miluju tě k zbláznění*, 1988) anebo **Martin Hilský** za překlady W. Shakespeara (2003).

CENA REVOLVER REVUE

„Cenou revolver Revue“ odměňuje spisovatele i jiné umělce původně samizdatový časopis *Revolver Revue* počínaje rokem 1985. Od ročníku 2006 má podobu bronzové plakety vytvořené Viktorem Karlíkem. Prvním nositelem ceny se stal **Tony Ducháček** a zatím posledními malířka **Věra Nováková** a básník **Ivo Vodsed'álek** (2006).

CENA JAROSLAVA SEIFERTA

Další z literárních cen, vzešlých z exilu, je „Cena Jaroslava Seiferta“, pojmenovaná na počest světově uznávaného českého básníka a laureáta Nobelovy ceny za literaturu.

Byla ustanovena na popud profesora jaderné fyziky Františka Janoucha, předsedy Správní rady Nadace Charty 77, ve Stockholmu druhý den po smrti Jaroslava Seiferta v roce 1986. Je udělována „za vynikající básnické či beletristické dílo vydané nebo jinak zveřejněné v České republice nebo v zahraničí v posledních třech letech,⁶⁸ případně za celoživotní literární činnost. Od roku 1990 je každoročně slavnostně vyhlášována 22. září v Praze v předvečer básnickových narozenin. Spolu se státní cenou je považována za nejprestižnější literární ocenění v ČR.

67 *Bariéry* [online]. c2004-2006 [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <http://www.bariery.cz/projekty/ceny/stopparda.asp>.

68 *Bariéry* [online]. c2004-2006 [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <http://www.bariery.cz/projekty/ceny/seiferta.asp>.

„Cena Jaroslava Seiferta“ je udělena na základě rozhodnutí asi desetičlenné poroty, složené z předních spisovatelů a literárních kritiků. Má silnou sponzorskou podporu, která pro vítěze znamená odměnu ve výši 300.000,- Kč. V případě více oceněných v jednom roce se odměna dělí.

Prvním nositelem ceny se stal **Dominik Tatarka** (1986, trilogie *Písačky*), dále např. **Ludvík Vaculík** (1987, za fejetonistickou tvorbu), **Bohumil Hrabal** (1993; *Svatby v domě, Vita nuova, Proluky*), **Milan Kundera** (1994, *Nesmrtelnost*), **Jiřina Hauková** (1996, *Světlo v září*), **Jiří Suchý** (2005, *Encyklopedie Jiřího Suchého*), **Josef Škvorecký** (2004, za celoživotní dílo) a v loňském roce **Ivan Martin Jirous** (*Magorovy dopisy*).

Profesor Janouch u příležitosti vyhlášení ceny v roce 2005 vyzdvihl, že: „*Porota Seifertovy ceny nasadila vysokou laťku a udržuje obtížnou rovnováhu mezi objevováním neznámých talentů a oceňováním zasloužených klasiků.*“⁶⁹

CENA JIŘÍHO ORTENA

„Cena Jiřího Ortена“ byla založena roku 1986 Kolegiem pro podporu nezávislé vědy, umění a vzdělání a určena pro tvůrce působící v samizdatu. Cena se dobře prosadila a dnes patří k nejvýznamnějším oceněním pro mladé autory. Společně s původním zřizovatelem ji uděluje nakladatelství Mladá fronta a hlavní město Praha autorům mladším třiceti let, jejichž kniha (poezie/próza) nebo alespoň její podstatná část byla vydána nebo časopisecky publikována během posledních 12 měsíců. Soutěžní návrhy můžou podávat nakladatelé, knihovny, redakce časopisů, novin, rozhlasu nebo televize. Vítězi je určena odměna ve výši 50.000,- Kč.

Mezi držitele tohoto ocenění patří **Zuzana Brabcová** (1987, *Daleko od stromu*), jeden z nejpopulárnějších spisovatelů současnosti **Michal Viewegh** (1993, *Báječná léta*

⁶⁹ Nadace Charty 77 uděluje Cenu Jaroslava Seiferta za rok 2005. *Divoké víno* [online]. 2005, č. 18 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.divokevino.cz/1805/aktualita02.php>>. ISSN 1214-6099.

pod psa) nebo pozdější laureát „Státní ceny za literaturu“ **Pavel Brycz** (1999, *Jsem město*).⁷⁰

2.3 LITERÁRNÍ OCENĚNÍ PO ROCE 1989

2.3.1 LITERÁRNÍ CENY

CENA KARLA HYNKA MÁCHY

Od roku 1993 Masarykova akademie umění v rámci oceňování „za kulturní a uměleckou činnost a podporu umění“⁷¹ odměňuje významné prozaiky nebo básníky „Cenou Karla Hynka Máchy“ a pamětní medailí.

CENA KARLA ČAPKA (PEN KLUB)

Druhé ocenění se stejným názvem k počtě Karla Čapka⁷² uděluje od roku 1994 každé dva roky České centrum Mezinárodního PEN klubu a Společnost přátel PEN klubu za dílo prozaické, dramatické, fejeton nebo celoživotní přínos literatuře, přičemž český nebo zahraniční "laureát i jeho dílo nějak výrazně a srozumitelně přispěli k tomu, aby se ve společnosti prosadily demokratické a humanistické hodnoty nebo aby byly ubráněny." ⁷³

O přidělení ceny v podobě bronzové plastiky rozevřené knihy s oboustranným reliéfem Karla Čapka od akademického sochaře Vladimíra Preclíka a finanční odměny 150.000,- Kč rozhoduje pětičlenná nezávislá komise.

Laureáty ceny se stali **Philip Roth a Günter Grass, Arnošt Lustig, Jiří**

70 Podle *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=4>>.

71 *Masarykova akademie umění* [online]. [2007] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.mau.cz/>>.

72 Viz *Literární ceny před rokem 1989, Cena Karla Čapka (CKČ)*.

73 *Cena Karla Čapka* [online]. 2004 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.pen.cz/CKC.html>>.

Kratochvíl, Josef Topol, Ludvík Vaculík, Ladislav Smoček a roku 2006 **Jiří Stránský**, spisovatel, scénárista, publicista a bývalý dlouholetý předseda Českého centra Mezinárodního PEN klubu.

Od roku 1996 do roku 2000 byla výborem PEN klubu navíc udělována „**Cena PEN klubu za celoživotní dílo**“, nositelé: **Adolf Branald, Jan Vladislav** a **Jiří Krupička**.⁷⁴

LITERÁRNÍ CENA KNIŽNÍHO KLUBU

V roce 1996 proběhl první ročník udělování „Literární ceny“ nakladatelství „Knižní klub“, která hledá kvalitní dosud nepublikované knihy, přičemž vítěznou knihu na podzim téhož roku přímo vydá.

Do soutěže může svůj román nebo novelu přihlásit kdokoliv. Texty hodnotí a vítěze vybírá pětičlenná porota, která je každoročně částečně obměňována. Kromě toho, že vítězná kniha získá rovnou svého nakladatele, její autor ještě obdrží prémii 50.000,- Kč.

Mezi oceněnými byli také v roce 2001 **Hana Andronikova** za *Zvuk slunečních hodin* a v roce 2006 **Martin Šmaus** za knihu *Děvčátko, rozdělej ohníček*. Kvalita těchto knih byla potvrzena udělením ceny „Magnesia Litera pro objev roku“ v následujícím roce po vydání Knižním klubem.

V roce 2006 zvítězil již výše jmenovaný profesor Masarykovy univerzity **Vojtěch Mornstein**, držitel „Ceny Karla Čapka“, se svým novým románem *Gorazdův limit*.⁷⁵

74 Podle *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-28]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=18>>.

75 Podle *Knižní web, aktuality* [online]. c2005 [cit. 2007-06-28]. Dostupné z: <http://www.knizniweb.cz/jnp/cz/ctenari/literarni_kavarna/aktuality/ctenari-home-literarni_kavarna-aktuality-Literarni_cena_11_rocnik_text.html>.

VÝROČNÍ CENA NADACE ČESKÝ LITERÁRNÍ FOND

„Nadace český literární fond“, která vznikla transformací staršího „Českého literárního fondu“, už několik let podporuje nejen literární, ale i jiné umělecké, publicistické a vědecké projekty v ČR, mimo jiné udílením cen. Výroční ceny v 5 kategoriích uděluje od roku 2001.

Nominace na výroční cenu za uplynulý rok v kategorii „původní česká literatura“, „vědecká a odborná literatura“ a „za propagaci knižní kultury“, může se zdůvodněním podávat kterákoli fyzická nebo právnická osoba. O udělení rozhoduje porota ustanovená správní radou nadace. Vítězi jednotlivých kategorií získávají na slavnostním večeru také finanční odměnu 50.000,- Kč.

Držitelkami výročních cen za propagaci knižní kultury se mimo jiné staly v roce 2002 organizátorky akce „Noc s Andersenem“ **Miroslava Čáповá** a **Hana Hanáčková**.⁷⁶

MAGNESIA LITERA

Ceny „Magnesia Litera“, udělované od roku 2002, se snaží vyzdvihnout nejlepší české i překladové knihy a zpopularizovat je široké veřejnosti prostřednictvím mediální podpory, jakou mají obdobné kulturní soutěže v ČR (Český lev, Ceny Thálie apod.).

Za účelem jejich udělování vzniklo v roce 2002 „Občanské sdružení Litera“, které spojilo odborníky z nejvýznamnějších českých institucí, zabývajících se literaturou (Akademie věd ČR, Obec překladatelů, SKIP, Česká sekce IBBY, Svaz českých knihkupců a nakladatelů, Obec spisovatelů a České centrum PEN klubu). Značka minerální vody „Magnesia“ v názvu cen odkazuje na generálního sponzora, Karlovarské minerální vody, který držitelé hlavní ceny věnuje odměnu 200.000,- Kč.

⁷⁶ Podle *Výroční ceny 2005* [online] [2006] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: http://www.nelf.cz/stranky/ceny_05.htm.

Přihlásit knihu do soutěže může kdokoliv (zejména nakladatelství), podmínkou je, aby vyšla během uplynulého roku. Odborné poroty, pravidelně obměňované a složené ze zástupců Občanského sdružení Litera, pak z přihlášek mohou vybrat 1-3 nominace do každé kategorie. V případě, že by shledaly přihlášené knihy nekvalitními, nemusí nominovat nikoho a cena v dané kategorii se neudělí.

Kategorie, ve kterých se udělují ceny „Magnesia Litera“, jsou:

1. „**Litera za nakladatelský čin**“
2. „**Litera za překladovou knihu**“
3. „**Litera za naučnou literaturu**“
4. „**Litera za knihu pro děti a mládež**“
5. „**Litera za poezii**“
6. „**Litera za prózu**“
7. „**Litera pro objev roku**“
8. „**Litera za publicistiku**“
9. „**Litera za přínos české literatury**“ - pro osobnost, která udělala něco významného pro českou knihu nebo literaturu, bez nominací
10. „**Kniha roku**“ – hlavní cena, vybírá se ze všech nominací⁷⁷

O vítězích kategorií rozhoduje hlavní porota. Ti poté získají cenu – sošku Litera.

Od roku 2004 je udělována i cena čtenářů. Veřejnost může prostřednictvím internetu nebo anketních pohlednic, které jsou k dispozici v knihkupectvích a knihovnách po celé ČR, hlasovat pro nejoblíbenější knihu, taktéž vydanou v uplynulém roce. Autor knihy, která získala nejvíce hlasů, získá také sošku Litera. Patronem této ceny je Kanzelsberger, a.s., vlastníci síť knihkupectví po celé ČR. Ten každoročně vylosuje 1.000 respondentů ankety, které odmění peněžní poukázkou na knihu dle vlastního výběru. Od roku 2006 zní oficiální název ankety „**Kanzelsberger cena čtenářů.**“

⁷⁷ *Magnesia Litera* [online]. [2007] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <http://www.magnesia-litera.cz/index_in.php?mm=3&sm=2>.

Výsledky výročních cen Magnesia Litera jsou vyhlašovány na slavnostním večeru v MěK v Praze, který vysílá Česká televize. Nominované tituly v průběhu soutěže propaguje různými pořady knihkupectví Kanzelsberger a MěK v Praze pravidelně pořádá jejich výstavu.⁷⁸

Držiteli hlavní ceny „Kniha roku Magnesia Litera“ se stali: **Jürgen Serke** (2002, za knihu *Böhmische Dörfer: putování opuštěnou literární krajinou*), **Pavel Zatloukal** (2003, *Příběhy z dlouhého století: architektura z let 1750-1918 na Moravě a ve Slezsku*), **Jiří Suk** (2004, *Labyrintem revoluce*), **Jan Novák** (2005, *Zatím dobrý*), **Jan Reich** (2006, *Bohemia*) a **Jiří Našinec** (2007, za překlad knihy *Simion Výtazník*). Do zatím posledního proběhlého ročníku 2007 bylo přihlášeno 297 titulů.⁷⁹

CENA BOŽENY NĚMCOVÉ

CENA LADISLAVA FUKSE

MÁCHOVA RŮŽE

V roce 2006 vznikla podobně jako „akademie“ v jiných uměleckých odvětvích také „Akademie literatury české“, jejímž cílem je podpora kvalitní české literární tvorby formou soutěží a udělování cen. Sdružuje na čtyřicet českých spisovatelů.

O zařazení do soutěže rozhoduje nominační komise, ceny jsou uděleny na základě hlasování akademiků.

„**Cenou Boženy Němcové**“ akademie odměňuje „*dílo, které významně přispělo rozvoji české literatury*“⁸⁰ (v roce 2007 ji získala sbírka *Happy End* od **Daniely Fischerové**), „**Cena Ladislav Fukse**“ je určena za „*životní zásluhy o rozvoj české literatury*“⁸¹ (2007 - **Milan Kundera**) a „**Máchova růže**“ za nejlepší prvotinu (první

78 *Magnesia Litera* [online]. [2007] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: http://www.magnesia-litera.cz/index_in.php?mm=3&sm=2.

79 Tamtéž.

80 První laureáti cen Akademie literatury české. *Literární noviny*, 2006, č. 20, s. 11. ISSN 1210-0021.

81 Tamtéž.

ročník - 2007 -sbírka povídek *Pro medomet* sedmaosmdesátileté autorky **Jarmily Uždilové**).

Ceny jsou předávány v Zrcadlové kapli Klementina za podpory Nadace Nova stejnojmenné komerční televize. Laureátka Máchovy růže získala odměnu 20.000,- Kč jako příspěvek k vydání jejího díla.

LITERÁRNÍ CENA UNIE ČESKÝCH SPISOVATELŮ

Levicově orientovaná Unie českých spisovatelů od roku 2006 z podnětu svého člena, europoslance Daniela Strože, udílí literární cenu, jejímž prvním laureátem se stal básník **Karel Sýs** za celoživotní dílo a sbírku *Omráčená schránka*.

2.3.1.1 CENY ZA PŘEKLAD

STÁTNÍ CENA ZA PŘEKLADATELSKÉ DÍLO

- Překladatelé byli odměňováni již od roku 1927, ale samostatně udělovaná až od roku 1995. Dnes jsou pravidla pro její udělování stejná jako pro „Státní cenu za literaturu“.
- Držitelem tohoto významného ocenění jsou **Josef Hiršal, Ludvík Kundera, Luba Pellarová, Rudolf Pellar, Jindřich Pokorný, Lumír Čivrný, Anna Valentová, Jan Vladislav, Jiří Pelán, Dušan Karpatský, Dušan Zbavitel, Pavla Lidmilová a František Fröhlich.**⁸²

CENA JOSEFA JUNGMANNA

- Obec překladatelů
- Od 1992

⁸² Podle *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=8>>.

- „*Za nejlepší překladové dílo publikované v prvním vydání v českém jazyce v oblasti prózy, poezie, dramatu a nebeletristické literatury z oboru humanitních věd v minulém kalendářním roce.*“⁸³
- Návrh na ocenění může podat kterákoliv fyzická nebo právnická osoba, návrhy zhodnotí odborná porota a s doporučením předá výboru Obce překladatelů, který rozhodne o udělení „Ceny Josefa Jungmanna,“ případně dalších tvůrčích ocenění.
- Cena je předávána na Den překladatelů 30. září. Finanční odměna pro výherce činí 50.000,- Kč.
- V rámci vyhlášení ceny může Obec překladatelů udělit nenárokovou „**prémii Tomáše Hrácha**“ pro mladé překladaatele (zhruba do 33 let).

SOUTĚŽ JIŘÍHO LEVÉHO

- Obec překladatelů
- Od 1992 - 1993
- Pro začínající překladaatele do češtiny (mladší 35 let); cílem je objevit a podpořit mladé talenty.
- Soutěž je anonymní; vždy několik kategorií dle žánru překladu; soutěžní příspěvky (nesmí být dosud publikované) zhodnotí odborná porota, která poté udělí ceny a čestná uznání v každé kategorii.
- Finanční odměna, sponzoruje nakladatelství Reader's Digest Výběr.⁸⁴

TVŮRČÍ STIPENDIUM HANY ŽANTOVSKÉ

- Obec překladatelů
- Od 1995
- Děti významné české překladaatelky H. Žantovské věnovaly Obci překladatelů

83 OBEC PŘEKLADATELŮ. *Cena J. Jungmanna* [online]. [2007] [cit. 2007-06-14]. Dostupné z: <<http://www.obecprekladatelu.cz/jungmann.htm>>.

84 Podle OBEC PŘEKLADATELŮ. *Soutěž Jiřího Levého* [online]. [2007] [cit. 2007-06-14]. Dostupné z: <<http://www.obecprekladatelu.cz/levy.htm>>.

finanční částku na podporu českých překladatelů formou stipendia.

- Přihlásit se může kterýkoliv překladatel, který má podepsanou smlouvu s nakladatelem na 1. vydání svého překladu.
- Soutěžní ukázky posoudí nezávislá odborná porota, jmenovaná výborem Obce překladatelů, ten poté vybere vítěze.
- Odměna 10.000,- Kč jedinému vítězi je předána při udílení „Ceny Josefa Jungmanna.“⁸⁵

ANTICENA SKŘIPEC

- Obec překladatelů
- „Skřípec“ od 1995, „Skřípeček“ od 1998
- Anticena Skřípec se uděluje překladům z cizího jazyky do češtiny za uplynulý rok, *„jejichž autoři nebyli schopni přetlumočit cizojazyčný text věcně a významově správně, bezdivodně opustili umělecké sdělení předlohy a spíše než překladu se dopouštějí interpretace (aniž by uvedli, že se jedná o volnou adaptaci), při překladu nadužívají výpůjček z překladů předešlých, nedokázali přetlumočit estetické sdělení uměleckého textu, zřetelně k překladu využili překlad výchozího textu do jiných jazyků,“*⁸⁶ ve dvou kategoriích: „Skřípec“ pro umělecký překlad a „Skřípeček“ za ostatní překlady.
- Kandidáty může navrhnout kdokoliv, návrhy shromažďuje a z nich na základě lektorských posudků vybírá vítěze porota jmenovaná výborem Obce překladatelů, který schvaluje rozhodnutí poroty.
- Ceny se vyhlašují na veletrhu „Svět knihy.“

85 Podle OBEC PŘEKLADATELŮ. *Stipendium H. Žantovské* [online]. [2007] [cit. 2007-06-14]. Dostupné z: <<http://www.obecprekladatelu.cz/zantovska.htm>>.

86 OBEC PŘEKLADATELŮ. *Anticena Skřípec* [online]. [2007] [cit. 2007-06-14]. Dostupné z: <<http://www.obecprekladatelu.cz/skripec.htm>>.

2.3.1.2 CENY ZA POEZII

ORTENOVA KUTNÁ HORA

- Klub rodáků a přátel Kutné Hory u příležitosti festivalu „Ortenova Kutná Hora“
- Od 1994
- Na památku kutnohorskému rodákovi, básníkovi Jiřímu Ortenovi, který zemřel ve 22 letech; je vypisována pro mladé autory do 22 let, kteří zatím nevydali žádnou sbírku básní.
- Soutěž je anonymní, příspěvky nesmí být delší než 200 veršů; festivalový výbor jmenuje porotu, která rozhodne o prvních třech místech a případných čestných uznáních.
- První místa spojena s finanční odměnou, vyhlášení probíhá na festivalu spolu s recitačním pořadem; pro oceněné je uspořádán seminář s odborníky a je vydáván výběr nejlepších soutěžních příspěvků ve sborníku *Názvuky*.
- Rovněž je vydávána edice *Knižnice Ortenovy Kutné Hory – První knížky*, kde postupně vychází vítězné básnické sbírky.
- Za vítěznou sbírku z roku 2003 *Krajina s Ofélií* získala její autorka **Marie Šťastná** rovněž „Cenu Jiřího Ortена“ 2004.⁸⁷

LITERÁRNÍ CENA VLADIMÍRA VOKOLKA

- Od roku 1997 vyhlašují Statutární město Děčín a MěK Děčín na počest děčínského básníka a esejisty V. Vokolka.
- Téměř identická se soutěží „Ortenova Kutná Hora“, pouze má oproti ní tři věkové kategorie (15 - 18, 19 - 24, 25 – 35 let) a jeden člověk může zvítězit i 2x za sebou.⁸⁸

87 Podle *Ortenova Kutná Hora* [online]. c2005 [cit. 2007-06-14]. Dostupné z: <<http://www.okh.cz/soutez.php>>.

88 Podle MĚSTSKÁ KNIHOVNA DĚČÍN. *Literární cena Vladimíra Vokolka 2007* [online]. c 2007 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.dcknihovna.cz/index.php/2007/04/26/literarni-cena-vladimira-vokolka-2007/>>.

CENA JANA SKÁCELA

- Obec moravskoslezských spisovatelů
- Od 2002
- Za „významné české básnické dílo, které navazuje na nejlepší tradice a ducha moravské poezie.“⁸⁹
- Přihlášené sbírky musí být poprvé vydány ve stanoveném období.
- Cena udělena zatím v roce 2002, 2004 a 2007.
- Udělována ke dni narození Jana Skácela (7.února); finanční odměna 20.000,- Kč.
- Prvními laureáty byli **Zuzana Nováková** (*Stínání luny*) a **Pavel Švanda** (*Noemův deník*).

2.3.1.3 CENY V ŽÁNRU DETEKTIVNÍ LITERATURY

CENA HAVRANA

CENA JIŘÍHO MARKA

CENA EDUARDA FIKERA

ČESKÝ BOND 007

- Výbor české sekce Asociace autorů detektivní literatury (AIEP) a Ministerstvo vnitra ČR, hlavní myšlenkou pořádání těchto soutěží je „*přispět k morálnímu odsouzení zločinu jako takového.*“⁹⁰
- Prestižní „Cena **Havrana**“ vyhlašována od roku 1995 za nejlepší detektivní povídku, napsanou nebo publikovanou v uplynulém roce
- „Cena **Jiřího Marka**“ – od roku 1996 za nejlepší detektivní román, který vyšel v předcházejícím roce.
- „Cena **Eduarda Fikera**“ – od roku 2003 za nejlepší rukopis.

⁸⁹ Cena Jana Skácela. *Dokořán*, 2006, roč. 10, č. 39, s. 29.

⁹⁰ *Detektivka – zpravodaj AIEP* [online]. c2005 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/detektiv/aktualit.html>>.

- „**Český Bond 007**“ - uzávěrka 1. ročníku je 30.6.2007, za dosud nepublikovaný detektivní příběh inspirovaný známou sérií o Jamesi Bondovi, vyhlášeny 2 kategorie: literatura faktu x fiktivní příběh; společným prvkem je osoba, plnící nějaké tajné poslání, a české prostředí.
- Soutěžní práce hodnotí poroty, všechny ceny jsou udělovány na společném slavnostním večeru.
- Vítězné texty mají šanci být publikovány díky spolupráci s nakladatelstvím dr. Čermáka.
- Nositelem „Ceny Jiřího Marka“ se už 3x stal známý psychiatr **Jan Cimický**, rovněž 3x zvítězil i **Roman Cílek** v „Ceně Havrana“.
- Od roku 2006 pořadatel otevřel novou soutěž - „**O vavřínovou korunu**“ – pro začínající autory (od 15 do 35 let) detektivních nebo kriminálních povídek - jsou vystaveny na internetové stránce Ministerstva vnitra ČR a čtenáři rozhodnou **hlasováním o vítězi**; první tři autoři obdrží cenu a diplom.⁹¹

CENA SPOLEČNOSTI AGATHY CHRISTIE

- Společnost Agathy Christie (laici) s pomocí české sekce AIEP (odborníci, profesionální sdružení).
- Od 1999
- Za povídku, „*kteřá se nejvíce přiblíží duchu díla Agathy Christie.*“⁹²
- Soutěže se automaticky účastní všichni autoři povídek přihlášených do „Ceny Havrana“ a kromě nich se může s povídkou připojit kdokoli; vítěze vybírá porota složená ze členů společnosti.
- Autor vítězné povídky obdrží originální dar.
- V letech 2001, 2002, 2003 se třikrát po sobě podařilo zvítězit autorce **Zoje Turkové**.

91 Podle *Detektivka – zpravodaj AIEP* [online]. c2005 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/detektiv/aktualit.html>.

92 *Agatha Christie – cena SAC* [online]. c2005 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <http://www.agatha.cz/cz/cena-sac.html>.

CENA SPOLEČNOSTI SHERLOCKA HOLMESE

- Společnost Sherlocka Holmese
- Od 2003
- Za nejlepší povídku.
- Výherce obdrží „Stříbrný umělecký odznak Sherlocka Holmese“.⁹³

2.3.1.4 CENY ZA LITERATURU FAKTU

CENA EGONA ERWINA KISCHE

- Obec spisovatelů a Asociácia organizácií slovenských spisovateľov
- Od 1992
- Udělována na setkáních Klubu autorů literatury faktu českým a slovenským autorům.
- Nositelem je např. **Vojtěch Zamarovský** (1992), **Miroslav Zikmund** a **Jiří Hanzelka** (1993), **Jiří Grygar** (1992), **Miloš Hubáček** (2001) atd.⁹⁴

CENA MIROSLAVA IVANOVA

- Klub autorů literatury faktu a rodina M. Ivanova
- Od 2001
- 5 kategorií (celoživotní dílo věnované literatuře faktu, dílo vydané během posledních tří let, dílo autora do 39 let, časopisecká tvorba a nakladatel), které vyhodnocuje porota.⁹⁵

93 Podle *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=28>>.

94 Tamtéž. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=21>>.

95 Podle *Detektivka – zpravodaj AIEP* [online]. c2005 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/detektiv/aktualit.html>>.

2.3.1.5 CENY REGIONÁLNÍ

CENA FRANTIŠKA LANGERA

- Nadace Františka Langera, pod patronátem Hlavního města Prahy
- Od 1996
- Na památku pražského rodáka, spisovatele Františka Langera.
- „*Smyslem soutěže je oživit zájem o Prahu, její čtvrtě a lokality, o místní pověsti a ostatní specifika od dávné minulosti po současnost. Týká se jmenovitě těchto žánrů: poesie, povídky, novely, romány, divadelní, rozhlasové a televizní hry, libreta, filmové a televizní scénáře, eseje, publicistické žánry a odborné práce.*“⁹⁶
- Soutěž je anonymní, přihlásit se může pouze autor díla, ve všech žánrech je udělována jedna cena, kromě cen mohou být uděleny i prémie.

CENA BOHUMILA POLANA

- Středisko západočeských spisovatelů, primátor města Plzně a Obec spisovatelů
- Od 2001
- Za význačné dílo z beletrie nebo poezie, jehož téma nebo autor má vztah k západočeskému regionu; cena nese jméno významného plzeňského literárního kritika.
- Přihlášku do soutěže může podat autor nebo instituce, musí jít o knihu, která byla vydána v předchozím roce; odborná porota rozhodne o udělení ceny (popř. o jejím neudělení, pokud by soutěžní příspěvky nebyly dostatečně kvalitní) a čestných uznání.
- Slavnostní předání na plzeňské radnici ke Dni poezie.
- Odměna 30.000,- Kč.
- Dvojnásobnou držitelkou ceny je básnířka **Karla Erbová** (*Vasquezův Jestřáb*,

⁹⁶ Nadace Františka Langera. *Econnect* [online]. [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: http://zpravodajstvi.ecn.cz/index_asp.stm?x=/kult/201207na.html.

2006 a *Liánový most*, 2003), ve stejné soutěži získala také dvakrát čestné uznání.⁹⁷

CENA PLŽE

- Literární časopis *Plž - Plzeňský literární život*
- Od 2003
- Redakční rada časopisu hodnotí příspěvky z minulého ročníku, rozdělené do kategorií podle žánru (publicistika, poezie, próza), v každé kategorii udělí jednu cenu a navíc ještě zvláštní uznání a „**cenu Ason - klubu**“ (sdružení mladých literátů při Knihovně města Plzeň).
- Slavnostní vyhlášení probíhá v Polanově síni plzeňské knihovny, vítězové získají diplom a sošku plže.
- Redakce Plže od roku 2003 rovněž udílí cenu „**Plzeňský Literární deštník**“ – do soutěže se může přihlásit kdokoliv s dosud nevydaným příspěvkem libovolného literárního žánru, ale v rozsahu maximálně 1 strana A4.⁹⁸

LITERÁRNÍ ŠUMAVA

- MěK v Klatovech
- Od 1991
- Soutěž pro amatérské autory poezie nebo prózy nad 15 let s dosud nepublikovaným příspěvkem, vztahujícím se k Šumavě nebo Pošumaví.
- Nejlepší práce vyhodnoceny na závěrečném semináři, vítězné práce jsou publikovány ve sborníku.⁹⁹

97 Podle *Vyhlášení ceny Bohumila Polana za rok 2005 (tisková informace)* [online]. 2006 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <info.plzen-city.cz/attach/1002670061127160903.doc>.

98 Podle GARDAVSKÝ, Vladimír. *Ceny Plže za rok 2005. Plž – Plzeňský literární život* [online]. 2006, roč. 5, č. 2, s. 2 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <http://www.kmp.plzen-city.cz/plz/Plz_02_06_web.pdf>. ISSN 1213-9890.

99 Podle *Městská knihovna v Klatovech* [online]. 2007 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.knih-kt.cz/akce/LS2007.php>>.

Mezi další literární soutěže, víceméně regionálního charakteru a významu, které jsou většinou určené na podporu začínajícím autorům a bývají omezeny jen na určitý žánr, patří:

- Literární Varnsdorf** (od 1993)
- Hořovice Václava Hraběte** (od 1994)
- Hlavnice A.C. Nora** (od 1995)
- Cena Leopolda Vrly** (od 1995)
- Literární Luhačovice** (od 1996)
- Literární Luhačovice** (od 1996)
- Mělnický Pegas** (od 1999)
- Týnišťský literární parnas** (od 2000)
- Literární soutěž Máchových Litoměřic** (od 2001)
- Literární Vysočina** (od 2003)
- Ostrava - město v pohybu** (od 2006)

2.3.1.6 CENY V OBLASTI UMĚLECKÉ KRITIKY

CENA F. X. ŠALDY

- Společnost F. X. Šaldy
- Od 1996
- *“Za vynikající výsledky v oblasti umělecké kritiky a publicistiky.”¹⁰⁰*
- O udělení každoročně rozhoduje správní rada, složená z odborníků.
- Z literárních kritiků ocenění např. **Jiří Opelík** (2005) a **Jan Štolba** (2007).

100 *Nadační fond Společnosti F. X. Šaldy* [online]. [2007] [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://fxsalda.ff.cuni.cz/nadace.htm>>.

2.3.1.7 MEZINÁRODNÍ LITERÁRNÍ CENY, UDĚLOVANÉ ČESKÝMI INSTITUCEMI

EVROPSKÝ FEJETON

- Obec moravskoslezských spisovatelů
- Od 1991 do 2004
- Od roku 2000 podtitul „**Visegrádský**“.
- Do soutěže mohli přihlásit autoři i nakladatelé fejeton nebo esej v češtině, slovenštině, maďarštině nebo polštině, publikované za uplynulý rok; vyhodnotila je mezinárodní porota a udělila hlavní cenu, popř. prémie.
- Slavnostní vyhlášení v Brně, oceněné texty vycházely ve sborníku.
- Hlavní cena = 1500,- Euro.
- Mezi oceněné patří: **Jiří Kratochvíl** (prémie 1992), **Vladimír Macura** (prémie 1993), **Břetislav Rychlík** (prémie 1994), **Jiří Dědeček** (prémie 1997 a 2003), **Antonín Přidal** (prémie 2002), **Jaroslav Hutka** (prémie 2004) nebo **Milan Lasica** (hlavní cena, 2003).¹⁰¹

CENA FRANZE KAFKY

- Společnost Franze Kafky
- Od 2001
- *“Ocenění umělecky výjimečné literární tvorby současného autora, jehož dílo oslovuje čtenáře bez ohledu na jejich původ, národnost a kulturu, tak jako dílo Franze Kafky, jednoho z největších autorů moderní světové literatury.”*¹⁰²
- *“Základním kritériem je kvalita a výlučnost uměleckého díla, jeho humanistický charakter a přínos kulturní, nacionální, jazykové a náboženské toleranci, jeho existenciální, nadčasový charakter, jeho obecně lidská platnost a jeho schopnost*

101 Podle *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=19>>.

102 *Společnost Franze Kafky* [online]. 2007 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.franzkafka-soc.cz/index.php?action=view&page=xcenafkafky>>.

*vydat svědectví o naší době.*¹⁰³

- Nominace i vyhodnocení zcela v kompetenci mezinárodní čestné poroty, složené z literárních vědců; podmínkou je knižní vydání díla a také, aby alespoň jedno dílo daného autora vyšlo v češtině.
- Slavnostní ceremoniál se odehrává na Staroměstské radnici v Praze k státnímu svátku 28. října.
- Vždy jen jeden laureát ročně; obdrží diplom, sošku F. Kafky a finanční odměnu 10.000,- USD.
- Z Čechů se nositelem ceny stal prozatím pouze **Ivan Klíma** (2002).

2.3.1.8 CENY ZA LITERATURU PRO DĚTI

ZLATÁ STUHA

Vyhlašovatelé soutěže, jejíž tradice v ČR započala roku 1992, jsou Obec spisovatelů, Klub ilustrátorů dětské knihy, Obec překladatelů a především Česká sekce IBBY (mezinárodní nevládní organizace UNESCO, založené roku 1953 a zabývající se dětskou knihou ve všech souvislostech).

Posláním soutěže je: *„Ocenit významné a hodnotné tvůrčí i ediční činy v níže uvedených kategoriích a vyjádřit tímto způsobem kulturní i společenskou prestiž jak oceněných děl a jejich autorů, tak i tvorbě, vydávání a šíření kvalitních knih pro děti a mládež jako celku.*¹⁰⁴

Každoročně (do roku 1999 se ceny udělovaly jako pololetní a výroční) mohou autoři, překladatelé, nakladatelé i odborníci v oblasti dětské literatury podávat návrhy do tří rovnocenných hlavních soutěžních kategorií: původní kniha pro děti a mládež, překlad z cizího jazyka a výtvarná stránka knihy (ilustrace, grafické zpracování). Kromě

103 *Společnost Franze Kafky* [online]. 2007 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.franzkafka-soc.cz/index.php?action=view&page=xcenafrankafky>>.

104 IBBY. *Ceny a ocenění* [online]. 2006 [cit. 2007-06-16]. Dostupné z: <<http://www.ibby.cz/modules/multi/index.php?pagenum=41>>.

překladatelské se kategorie ještě dále dělí podle určení dětem nebo mládeži atd. Každou kategorii hodnotí samostatná porota. Na základě jejich hlasování jsou nejprve vybrány až 4 nominace, ze kterých v druhém kole vzejde jeden vítěz v každé kategorii, jenž obdrží titul „Zlatá stuha“. Poroty mají právo rozhodnout také o neudělení ceny.

Zlaté stuhy se udílí za předcházející rok (tzn. např. v roce 2007 byly uděleny Zlaté stuhy 2006). Může být udělena i **zvláštní cena za celoživotní přínos dětské literatuře**.

Slavnostní vyhlášení vítězů a předání diplomů popř. uměleckých darů probíhá na mezinárodním veletrhu „Svět knihy“ v Praze. Cena se nepojí s finanční odměnou.

Mezi autory, oceněné za celoživotní dílo (i in memoriam), patří: **Jaroslav Foglar** (1998), **Miloš Macourek** (2003), **Jiří Havel** (2005), **Hana Doskočilová** a **Daisy Mrázková** (obě 2006), **Milena Lukešová** nebo **Valja Stýblová** (obě 2007).

2.3.1.9 CENY DĚTSKÝM AUTORŮM

DRÁPANDA

- MěK Varnsdorf
- Od 2000
- Soutěž pro žáky základních škol a gymnázií od 10 do 15 let o „*příběhy, povídky, reportáže a básničky, které jsou originální, vtipné a zajímavé.*“¹⁰⁵
- Nejlepší práce jsou odměněny a zveřejněny.

105 MĚSTSKÁ KNIHOVNA VARNSDORF. *Drápanda 2005 – vyhlášení soutěže* [online]. c2002 [cit. 2007-06-16]. Dostupné z: <<http://www.mkvdf.cz/cz/index.htm>>.

2.3.1.10 OSTATNÍ LITERÁRNÍ CENY

CENA GEORGE THEINERA

- Od 1991 do 1994
- Pro české nebo slovenské autory za díla, která byla přeložena do angličtiny.
- Nositelem **Miroslav Holub** (1991) **Bohumil Hrabal** (1992, *Příliš hlučná samota*), **Ivan Klíma** (1993, *Moje zlatá řemesla*) a **Martin M. Šimečka** (1994).¹⁰⁶

PREMIA BOHEMICA

- Obec spisovatelů za podpory Nadace českého literárního fondu
- Od 1993
- Určena zahraničním bohemistům za zásluhy o českou kulturu a literaturu.
- Předávána na veletrhu „Svět knihy“.
- V roce 2007 cenu získal **Eckhard Thiele**, který do němčiny přeložil díla Karla Čapka nebo Jaroslava Seiferta.¹⁰⁷
-

O TACHOVSKOU RENETU

- Městské kulturní středisko v Tachově
- Od 1994 do 2004
- Soutěžit mohou pouze ženy od 15 let ve dvou kategoriích: poezie a próza.
- Každý rok je předepsáno nějaké téma, ke kterému se soutěžní příspěvky musí vztahovat.
- Soutěž je anonymní; hodnotí porota.

106 Podle *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=41>>.

107 Podle MYŠKOVÁ, Ivana. Premia Bohemica [online]. 2007 [cit. 2007-06-16]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/mozaika/literatura/_archiv?pos=20&mode=20>.

- Slavnostní vyhlášení výsledků, vítězné práce otištěny ve sborníku.¹⁰⁸

CENA MAXE BRODA

- Společnost Franze Kafky
- Od 1995
- O nejlepší esej studentů středních škol nebo autorů do 20 let na předem dané téma.
- Finanční odměny pro první tři místa.¹⁰⁹

CENA VLADIMÍRA MACURY

- Prestižní cena, udělovaná mladým bohemistům na celostátní „Studentské literárněvědné konferenci“, pořádané Ústavem pro českou literaturu AV ČR a Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy a každoročně věnované jednomu tématu.
- Od 2003
- Udělována odbornou porotou od 2. ročníku konference za nejinspirativnější příspěvek
- Současně udělováno „**Čestné uznání Vladimíra Macury**“ a další ocenění.
- Mezi laureáty ceny patří **Iva Homolová** (první držitelka ceny, 2003), **Lucie Česálková** (2004) a **Kateřina Farkasová** (čestné uznání, 2004) z Masarykovy univerzity.¹¹⁰

108 Podle *O tachovskou renetu* [online]. [2003] [cit. 2007-06-16]. Dostupné z: <<http://www.tachov-mesto.cz/tachov/kultura/nabidkamks.html>>.

109 *Společnost Franze Kafky* [online]. 2007 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.franzkafka-soc.cz/index.php?action=view&page=pmaxbrod>>.

110 Podle *Studentská literárněvědná konference* [online]. [2007] [cit. 2007-06-16]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/slk/>>.

CENA MILENY HÜBSCHMANNOVÉ

- Občanské sdružení Romea
- Od 2006
- Na podporu romského jazyka a literatury.
- Literární díla v romštině hodnotí odborná porota.
- Prvním držitelem ceny je básník **Vlado Oláh**.¹¹¹

POVÍDKA ROKU

- Literární noviny
- Od 2006
- Autor může přihlásit svou dosud nepublikovanou povídku v délce do 30.000 znaků maximálně do jednoho soutěžního kola v rámci roku.
- Každý měsíc – soutěžní kolo – vybere (bodováním) pětičlenná porota jmenovaná Výborem společnosti pro Literární noviny nejlepší povídku; na konci roku se 12 vítězů jednotlivých kol utká o titul „Povídka roku“.
- Zároveň probíhá na internetu **hlasování čtenářů Literárních novin** o všech zaslaných povídkách.
- Jednotlivé texty jsou vystaveny na internetových stránkách novin, 12 nejlepších povídek vychází knižně ve sborníku.
- Výherci jednotlivých kol získávají 5.000,- Kč a nejlepší povídka 50.000,- Kč
- V prvním ročníku zvítězila povídka **Natalie Bartasové** *Kreslím si piktogramy na obal od čokolády*.¹¹²

111 Podle NÁDVORNÍKOVÁ, Lenka. Objevte svět romské knihy. *Romano vodi* [online]. 2007, roč. 4, č. 5 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_2583>.

112 Podle Literární soutěž Povídka roku 2007. *Literární noviny* [online]. 30. ledna 2007 [cit. 2007-06-16]. Dostupné z: <<http://www.literarky.cz/index.php?p=hledat&co=pov%EDdka+roku+2006>>.

2.3.1.11 OSTATNÍ CENY KNIHÁM

NEJKRÁSNEJŠÍ ČESKÉ KNIHY ROKU

Cenou za nekrásnější české knihy odměňuje Ministerstvo kultury ČR a Památník národního písemnictví (PNP) pravidelně od roku 1993 nejhezčí knihy za uplynulý rok z hlediska jejich grafického, ilustračního a polygrafického provedení.

Knihy, potažmo jejich nakladatelé, soutěží v 7 kategoriích (vědecká literatura, krásná literatura, literatura pro děti a mládež, učebnice, obrazové publikace, bibliofilské tisky, katalogy) a v každé z nich vybere odborná porota jednoho vítěze. Jsou uděleny ještě doplňkové ceny jako „Cena Arna Šáňky“ studentům výtvarných a polygrafických škol a další. Nejslabšího hodnocení dosahují již tradičně učebnice, jejichž nedostatky jsou podle odborníků alarmující.¹¹³

Vyhlašování výsledků probíhá v PNP 23. dubna, který stanovilo UNESCO Dnem knihy, novin a knihtisku. Soutěže se pravidelně účastní asi kolem 100 nakladatelů a dvojnásobný počet knih. Oceněné knihy jsou poté prezentovány na výstavách a knižních veletrzích v ČR i v zahraničí.

2.3.2 LITERÁRNÍ ANKETY

KNIHA ROKU

Tradice ankety Kniha roku vypisované deníkem *Lidové noviny* vznikla o Vánocích roku 1928 a v dnešní podobě byla obnovena roku 1991.

Jde o anketu určenou specifické skupině občanů ČR, která se nesnaží najít

113 Podle JAREŠ, Jakub. Nejkrásnější české knihy? Podívejte se. *Aktuálně.cz* [online]. 25.4.2007 [cit. 2007-05-27]. Dostupné z: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/spolecnost/clanek.phtml?id=408753>>.

nějakou objektivní „pravdu.“¹¹⁴ Lidové noviny každoročně osloví několik set (do 500) významných osobností, převážně akademických, zejména „*spisovatele, překladatele, publicisty, kritiky, editory, nakladatele, humanitní i přírodní vědce, vysokoškolské učitele a umělce s výzvou: Jmenujte jeden až tři tituly, které si podle vás zaslouží označení Kniha roku.*“¹¹⁵

Respondenti ankety jsou omezeni pouze jedním hlediskem - musí jít o knihy českých i zahraničních autorů, které vyšly během uplynulého roku (cca od jedné ankety do druhé). Jaké kritérium pro výběr zvolí, záleží jen na jejich názoru. Někdo se může snažit o objektivitu, jiný hlasuje čistě podle toho, která kniha se mu líbila, a další chce podpořit svého přítele - spisovatele.

V došlých odpovědích se každá z prvních třech knih na seznamu bez ohledu na pořadí ohodnotí jedním bodem, ostatní tituly se do hlasování nezapočítávají. Vítěznou knihou se stává ta s nejvyšším počtem bodů.

Výsledky ankety v plném znění, včetně uveřejnění všech odpovědí v abecedním pořádku podle příjmení respondenta, jsou v posledních ročnících pouze na internetu a v tištěné formě novin ve zkrácené podobě. U knih na předních místech Lidové noviny odkazují na své recenze.

Titulem „Kniha roku Lidových novin“ byly od roku 1991 oceněny následující knihy (chronologicky; v závorce autor):

Letní přemítání (Václav Havel), Celý život (Jan Zábrana), Nesmrtelnost (Milan Kundera), Teorie spolehlivosti (Ivan Diviš), Klíč je pod rohožkou (Vlastimil

114 Podle IWASHITA, Daniela. Kniha roku 2005. *Lidové noviny* [online]. 27. prosince 2005 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/ln_kultura.asp?r=ln_kultura&c=A051227_154931_ln_kultura_hrn>. ISSN 1213-1385.

115 Pravidla hry. *Lidové noviny* [online]. 28. prosince 2006 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/ln_noviny.asp?c=A061228_000069_ln_noviny_sko&klic=216903&mes=061228_0>. ISSN 1213-1385.

Třešňák), *Dvě knihy vzpomínek* (**Naděžda Mandelštamová**), *Básně* (**Josef Topol**), *Magorova summa* (**Ivan Martin Jirous**), *Pestré vrstvy* (**Ivan Landsmann**), *Černá kniha komunismu* (**Stéphane Courtois** a kol.), *Lexikon české literatury* (**Jiří Opelík** a kol.), *Tři nadání* (**Oldřich Král** a **Karel Šiktanc** - editoři), *Europeana* (**Patrik Ouředník**), *Paměť mojí babičce* (**Petra Hůlová**), *Deník 1959-1974* (**Pavel Juráček**), *Možná že odcházíme* (**Jan Balabán**), *Kloktat dehet* (**Jáchym Topol**) a v roce 2006 za knihu *Magorovy dopisy* už podruhé oceněný **Ivan Martin Jirous**.¹¹⁶

Smyslem této ankety dle vyhlášovatele v podstatě není najít vítěze.¹¹⁷ Jen v České republice vyjde ročně kolem 16.000 knih a respondenti mohou hlasovat i pro tituly zahraniční, a proto je možnost shody na jednom vítězi celkem malá. V roce 2006 odpovědělo celkem 152 osobností a kniha na prvním místě získala 24 bodů. 17 titulů získalo 4 body a víc, 10 titulů 3 body, 23 titulů 2 body a zbývající po 1 bodu.¹¹⁸

Výsledky ankety jsou tedy značně rozmanité a odpovědi známých osobností mohou inspirovat, jakou knihu si přečíst.

SUK – ČTEME VŠICHNI

První ročník ankety o nejoblíbenější knihu pro děti za uplynulý rok vyhlásila Sukova studijní knihovna literatury pro mládež v roce 1993. „**Cena dětí**“ se uděluje na základě výsledků ankety žáků do 15 let; dále uděluje porota učitelů cenu „**Za přínos k rozvoji dětského čtenářství**“, kdy hodnotí první vydání původní české literatury pro děti a mládež a od roku 1996 je na základě ankety mezi knihovníky dětských oddělení veřejných knihoven udělována také „**Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP**“.

116 Vítězové ankety od roku 1991. *Lidové noviny* [online]. 28. prosince 2006 [cit. 2007-06-13].

Dostupné z:

<http://www.lidovky.cz/ln_noviny.asp?c=A061228_000067_ln_noviny_sko&klic=216903&mes=061228_0>. ISSN 1213-1385.

117 Podle Výsledky ankety kniha roku 2006. *Lidové noviny* [online]. 2007 [cit. 2007-06-13].

Dostupné z: <<http://www.lidovky.cz/kniha.asp>>. ISSN 1213-1385.

118 Tamtéž.

Soutěž je pořádána k 2. dubnu, Mezinárodnímu dni dětské knihy. Vybrané děti se zúčastní slavnostního vyhlášení, kde se mohou setkat se svými oblíbenými spisovateli a dalšími osobnostmi.¹¹⁹

119 Podle *Ceny a ocenění* [online].[2007] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.ibby.cz/modules/multi/>>.

ANKETA

Na závěr své práce jsem se inspirovala čtenářskou anketou „Moje kniha“, která proběhla roku 2004. Obyvatelé České republiky v ní volili nejoblíbenější knihu. Rozhodla jsem se stejnou otázku položit svým kolegům studentům.

Jak jsem již předeslala v úvodu, moje anketa nemá ambice být průkazným zdrojem informací, považuji ji spíše za zajímavost pro nás studenty. *„Výsledky získané pomocí ankety mají vždy jen charakter orientační a nelze je přeceňovat ani v případě, že formálně charakter vzorku odpovídá charakteru základního souboru.“*¹²⁰

Jako vzorek jsem tedy použila studenty Informačních studií a knihovnictví na Masarykově univerzitě, tj. v okamžiku spuštění ankety 249 osob (studenti prezenční i kombinované formy bakalářského a navazujícího magisterského studia), které jsem obeslala hromadným e-mailem s otevřenou otázkou „*Jaká je Vaše nejoblíbenější kniha?*“ Stačilo, aby mi e-mailem poslali odpověď s názvem a autorem knihy. Nebylo nutné se podepisovat ani komentovat, proč právě tato kniha. Pokud uvedli knih více, byla použita první v pořadí.

Zpět se mi do týdne vrátilo 93 odpovědí, tzn. návratnost asi 37 %, které poskytly celkem jasný výsledek: **vítězství Pána prstenů od J. R. R. Tolkiena** (v anketě „Moje kniha“ se umístil na druhém místě). Následují tři tituly se 3 body a šest titulů po 2 bodech. Zbývající tituly mají po 1 hlase.

Tabulku s výsledky přikládám jako Přílohu č. 1:

120 SURYNEK, Alois. Základy sociologického výzkumu. 1. vyd. Praha: Management Press, 2001. S. 116. ISBN 80-7261-038-4.

ZÁVĚR

Jak už z názvu mé bakalářské práce „Průvodce po knihovnických a literárních cenách v České republice“ vyplývá, zamýšlela jsem ji jako vodítko, výchozí bod, souhrn základních informací a pomůcku pro čtenáře z řad knihovníků nebo kohokoliv, kdo se chce a potřebuje zorientovat v této problematice.

Během přípravy práce jsem si velice brzy všimla faktu, že situace v oceňování knihoven a knihovníků se dá jen těžko srovnat s oceňováním literárním. Mám nyní na mysli stav po roce 1989, kdy došlo v obou oborech k založení nových struktur a organizací. Knihovnické ceny by se daly spočítat na prstech dvou rukou, avšak literárních cen je několik desítek a jsou zakládány další (dalo by se v téhle souvislosti uvažovat o srovnání „životnosti“ obou oceňování – trůfám si říci, že by na tom v průměru byly lépe ceny knihovnické).

Příčinu markantního rozdílu v počtu cen lze jistě hledat v tom, že literatura je jedním z nejstarších pilířů lidské kultury a nějakým způsobem zasáhne každého člověka, kdežto knihovny jsou pouze prostředníkem a knihovnictví pouze jedním z oborů lidské činnosti, se kterým však nemusí každý přijít během života do styku.

Dále bych ráda předložila několik poznatků, ke kterým jsem v průběhu dospěla.

Po roce 1989 a zejména od začátku 21. století v České republice vzniklo několik nových cen (soutěží/anket), věnovaných knihovnám, knihovníkům a práci s informacemi, které danou oblast dostatečně pokryly. Domnívám se, že by zde mělo platit rčení „Méně je více“. Existuje jedno ocenění (**Knihovna roku**) pro skupinu veřejných knihoven, která je v rámci systému knihoven ČR nejpočetnější. Zvláštní cena náleží od letošního roku také dětským oddělením knihoven (**Kamarádka knihovna**). Je stále více potřebné přivádět děti k četbě a toto ocenění by mohlo být výbornou motivací pro knihovníky, pracující s dětmi. Jsou zde ceny **Inforum** s poměrně dlouhou tradicí, které si všimají perspektivní oblasti elektronických informačních zdrojů. Po jedné ceně

je věnováno také webovým stránkám knihovny (**Biblioweb**) jako místa, kde se v dnešním virtuálním světě často člověk setká s knihovnou poprvé, a WWW stránkám knihoven, tvořených dětmi (**Webík**), které si ale leckdy nezadají se svými staršími profesionálními kolegy.

Pouze ceny udělované knihovníkům – osobnostem jsou dvě, a to **Cena Z. V. Tobolky** a **Knihovnická cena**. U obou jmenovaných se navíc pokaždé udělí cen hned několik. Ve jménech laureátů jsou ty samé osobnosti.¹²¹ Být takto odměněn za svou práci by se jistě nebránil žádný knihovník a je to vždy velká pocta, nicméně sloučení obou cen do jedné nebo alespoň odměnění vždy jen jednoho kandidáta by ještě zvýšilo jejich prestiž.

Další otázkou do diskuze je míra propagace knihovnických cen a povědomí veřejnosti o nich. Pokud by měl člověk „mimo obor“ jmenovat nějakou knihovnickou cenu, podle mého názoru by si stěžl vzpomenu alespoň na jediný název (cenu „Knihovna roku“ by možná logicky tipoval). Obávám se, že ale i knihovníci a informační pracovníci by s tím měli velké problémy (kromě těch, kteří už byli nějakou cenou odměněni). Nemyslím si, že by to vypovídalo o nízké prestiži těchto cen, protože asi každý by se takovýmto oceněním cítil poctěn, ale spíše právě o tom, jakým způsobem jsou tyto akce prezentovány na veřejnosti. Tyto hypotézy by bylo možné podložit nějakým výzkumem, na který už v mé práci nebyl prostor, ale který by byl možným tématem ke zpracování v magisterské diplomové práci. Zároveň by se mohla provést podrobná analýza jednotlivých cen. Tato bakalářská práce byla koncipována jako systematický vhled do problematiky, nikoli podrobná analýza.

V druhé části práce jsem se zabývala literárními cenami v České republice. Problematika oceňování knih a spisovatelů by knihovníky mohla zajímat, neboť jsou to

121 Redakce elektronického časopisu „*Ikaros*“ ve svém silvestrovském čísle z roku 2006 vyhlásila **Cenu Ladislava Jana Živného**, udělovanou jednou za 100 let výhradně in memoriam, jejímž prvním laureátem se na oslavě 10. výročí existence časopisu stal G.G.G. Casanova. IKAROS, redakce. *Ikaros* příští rok poprvé udělí Cenu Ladislava Jana Živného. *Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 13 [cit. 2007-06-28]. Dostupný na: <<http://www.ikaros.cz/node/3763>>. ISSN 1212-5075.

právě knihy, se kterými pracujeme, a měla by patřit k jejich všeobecnému přehledu.

Devadesátá léta by šlo s trochou nadsázky označit za boom literárních cen, který šel ruku v ruce se vznikem nových literárních sdružení, spolků, nadací a festivalů. Jako přesný opak cen knihovnických – lze nalézt málo literárních žánrů, kterým by byla určena jediná cena (**Evropský fejeton**, **Cena Mileny Hübschmannové**). Jména některých spisovatelů se proto také opakují.

Literární ceny mají oproti knihovnickým tu výhodu, že je na ně více „vidět“, ale ve srovnání např. s cenami z hudební branže zůstávají pozadu, i když se to snaží vylepšit třeba **Akademie literatury české** nebo **Magnesia Litera**, jejíž vyhlašování přenáší televize (ČT2 – určená také určité skupině lidí – možná by přenos na ČT1 zvýšil sledovanost a zájem veřejnosti).

Zaujaly mě ty soutěže, které jsou určené začínajícím autorům a které vítězi přinesou přímo vydání jeho díla. Satisfakcí poté může být, když takto vydané dílo zvítězí v jiné soutěži, jako to mu bylo v případě knih „objevených“ **Literární cenou Knižního klubu**.

Protože literárních cen je opravdu hodně, v rámci mé práce dostal prostor jen jejich stručný přehled, a to ještě nezahrnuje všechna ocenění. Námětem pro další práci by mohla být jejich hlubší analýza, důsledné zhodnocení prestiže nebo srovnání se zahraničím, i když to je možná výzva spíše pro studenty české literatury nebo literární vědce.¹²²

Závěrečná anketa mezi studenty Informačních studií a knihovnictví poskytla zajímavou informaci o čtenářských preferencích budoucích nebo už současných knihovníků, kteří by měli jít v četbě knih příkladem ostatním.

122 Zajímavým příspěvkem k tomuto tématu je bakalářská práce Anny Cermanové z Masarykovy univerzity o vztahu mezi obecnými trendy české prózy a trendy v udílení literárních cen. CERMANOVÁ, Anna. *Trendy nové české prózy a jejich reflexe skrze literární ocenění*. Brno, 2006. 43 l. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí bakalářské práce Zbyněk Fišer.

SEZNAM LITERATURY

1. *Agatha Christie – cena SAC* [online]. c2005 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.agatha.cz/cz/cena-sac.html>>.
2. Anketa Kniha roku. *Čtenář*, 1992, roč. 44, č. 3. S. 84. ISSN 0011-2321.
3. Bariéry [online]. c2004-2006 [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <<http://www.bariery.cz/projekty/ceny/seiferta.asp>>.
4. Bariéry [online]. c2004-2006 [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <<http://www.bariery.cz/projekty/ceny/stopparda.asp>>.
5. BOHÁČEK, Ferdinand. Knihovny v závodech soutěží. *Čtenář*, 1950, roč. 2, č. 8. S. 236-238. ISSN 0011-2321.
6. CEJPEK, Jiří - HLAVÁČEK, Ivan - KNEIDL, Pravoslav. *Dějiny knihoven a knihovnictví v českých zemích a vybrané kapitoly z obecných dějin*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996. 192 s. ISBN 80-7184-163-3.
7. Cena Jana Skácela. *Dokořán*, 2006, roč. 10, č. 39. S. 29.
8. Cena Karla Čapka [online]. 2004 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.pen.cz/CKC.html>>.
9. Ceny a ocenění [online]. [2007] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.ibby.cz/modules/multi/>>.
10. Ceny Inforum 1999 [online]. c1999 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://www.inforum.cz/inforum99/nominace.htm>>.
11. Ceny Inforum 2000 [online]. c2000 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://www.inforum.cz/inforum2000/ceny2000.htm>>.
12. CERMANOVÁ, Anna. *Trendy nové české prózy a jejich reflexe skrze literární ocenění*. Brno, 2006. 43 l. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí bakalářské práce Zbyněk Fišer.
13. ČESKOSLOVENSKÝ FANDOM. *Cena Karla Čapka – statut* [online]. 2006 [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <http://fandom.scifi.cz/ckc_stat.htm>.
14. Čtenáři soutěží. *Čtenář*, 1952, roč. 4, č. 2. S. 76. ISSN 0011-2321.
15. Detektivka – zpravodaj AIEP [online]. c2005 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z:

<<http://www.mvcr.cz/detektiv/aktualit.html>>.

16. *Elektronický archiv závěrečných prací MU získal prestižní cenu (tisková zpráva)* [online]. 2007 [cit. 2007-06-26].

Dostupné z: <http://is.muni.cz/clanky/2007_Inforum_cena.pl>.

17. Frýdek-Místek 5.-6. 6. 1990. *Čtenář*, 1990, roč. 42, č. 8-9. S. 240-241. ISSN 0011-2321.

18. GARDAVSKÝ, Vladimír. Ceny Plže za rok 2005. *Plž – Plzeňský literární život* [online]. 2006, roč. 5, č. 2. S. 2 [cit. 2007-06-15].

Dostupné z: <http://www.kmp.plzen-city.cz/plz/Plz_02_06_web.pdf>. ISSN 1213-9890.

19. IBBY. *Ceny a ocenění* [online]. 2006 [cit. 2007-06-16]. Dostupné z: <<http://www.ibby.cz/modules/multi/index.php?pagenum=41>>.

20. IKAROS, redakce. *Ikaros příští rok poprvé udělí Cenu Ladislava Jana Živného. Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 13 [cit. 2007-06-28].

Dostupný na: <<http://www.ikaros.cz/node/3763>> . ISSN 1212-5075.

21. IWASHITA, Daniela. *Kniha roku 2005. Lidové noviny* [online].

27. prosince 2005 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z:

<http://www.lidovky.cz/ln_kultura.asp?r=ln_kultura&c=A051227_154931_ln_kultura_hrn>. ISSN 1213-1385.

22. JAREŠ, Jakub. *Nejkrásnější české knihy? Podívejte se. Aktuálně.cz* [online]. 25.4.2007 [cit. 2007-05-27]. Dostupné z:

<<http://aktualne.centrum.cz/domaci/spolecnost/clanek.phtml?id=408753>>.

23. JEŽKOVÁ, Naděžda. *Konec soutěže BVLK. Čtenář*, 1990, roč. 42, č. 8-9. S. 252-253. ISSN 0011-2321.

24. *K novým podmínkám soutěže „Budujeme vzornou lidovou knihovnu“*. *Čtenář*, 1956, roč. 4, č. 2. S. 57-61. ISSN 0011-2321.

25. Kamarádka knihovna [online]. 2007 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://www.kamaradkaknihovna.cz/>>.

26. Knihovna roku 2003 [online]. 2006 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/KnRoku03.htm>.

27. Knihovna roku 2004 [online]. 2004 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/KnRoku04.htm>.

28. *Knihovna roku 2005* [online]. [2005] [cit. 2007-05-26]. Dostupné z:

- <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2005/cenyPocin.htm>.
29. *Knihovna roku 2006* [online]. 2006 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2006/cenyPocin.htm>.
30. KNIHOVNICKÝ INSTITUT NK ČR. *Informace pro knihovny* [online]. [2007][cit. 2007-06-28]. Dostupné z: <<http://knihovnam.nkp.cz/>>.
31. KODÝMOVÁ, Milena. *Knihovna roku 2000 je na světě! Daidalos* [online]. Listopad 2000, roč. 1, č. 3 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://daidalos.ff.cuni.cz/2000/listopad/aktualne/11_02_knihovna.php>. ISSN 1213-1482.
32. KODÝMOVÁ, Milena. Radostná anabáze. *Bulletin Plus* [online]. 2002, č.1 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/bp/bp2002_1/2.htm>. ISSN 1212-6195.
33. KOUŘIL, Miroslav. Všem národním výborům, všem knihovníkům lidových knihoven! *Čtenář*, 1950, roč. 2, č. 9. S. 227. ISSN 0011-2321.
34. KURKA, Ladislav. Čtvrtý rok soutěže vojenských knihoven. *Čtenář*, 1964, roč. 16, č. 7. S. 250-252. ISSN 0011-2321.
35. LEHÁR, Jan a kol. *Česká literatura od počátků k dnešku*. 2. dopl. vyd. Praha: Lidové noviny, 2004. 1078 s. ISBN 80-7106-308-8.
36. *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=2>>.
37. *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=2>>.
38. *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=63>>.
39. *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=4>>.
40. *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=8>>.
41. *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=19>>.
42. *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=28>>.

43. *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=41>>.
44. *Literární ceny* [databáze online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, [2007] [cit. 2007-06-28]. Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/ceny/>>.
45. *Magnesia Litera* [online]. 2007 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <http://www.magnesia-litera.cz/index_in.php?mm=4&sm=1>.
46. *Masarykova akademie umění* [online]. [2007] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.mau.cz/>>.
47. MĚSTSKÁ KNIHOVNA DĚČÍN. *Literární cena Vladimíra Vokolka 2007* [online]. c 2007 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.dcknihovna.cz/index.php/2007/04/26/literarni-cena-vladimira-vokolka-2007/>>.
48. *Městská knihovna v Klatovech* [online]. 2007 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.knih-kt.cz/akce/LS2007.php>>.
49. MĚSTSKÁ KNIHOVNA VARNSDORF. *Drápanda 2005 – vyhlášení soutěže* [online]. c2002 [cit. 2007-06-16]. Dostupné z: <<http://www.mkvdf.cz/cz/index.htm>>.
50. *Ministerstvo kultury udělilo cenu za přínos k rozvoji české kultury Adolfu Knollovi z Národní knihovny ČR (tiskový zpráva)* [online]. 2007 [cit. 2007-05-27]. Dostupné z: <<http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=tisk.htm>>.
51. *Moje kniha* [online]. [2004] [cit. 2007-05-27]. Dostupný z: <<http://www.mojekniha.cz/mojeVysl.htm>>.
52. MYŠKOVÁ, Ivana. *Premia Bohemica* [online]. 2007 [cit. 2007-06-16]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/mozaika/literatura/_archiv?pos=20&mode=20>.
53. *Nadace Františka Langera. Econnect* [online]. [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.ecn.cz/index_asp.stm?x=/kult/201207na.html>.
54. Nadace Charty 77 uděluje Cenu Jaroslava Seiferta za rok 2005. *Divoké víno* [online]. 2005, č. 18 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.divokevino.cz/1805/aktualita02.php>>. ISSN 1214-6099.
55. *Nadační fond Společnosti F. X. Šaldy* [online]. [2007] [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://fxsalda.ff.cuni.cz/nadace.htm>>.
56. NÁDVORNÍKOVÁ, Lenka. *Objevte svět romské knihy. Romano vodi* [online]. 2007, roč. 4, č. 5 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z:

- <http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_2583>.
57. Národní knihovna České republiky [online]. 2005 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=tobolka.htm>>.
58. Národní knihovna ČR první nositelkou prestižní ceny UNESCO (tisková zpráva) [online]. 2005 [cit. 2007-05-27]. Dostupné z: <<http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=tisk.htm#jikji>>.
59. *Nařízení vlády č. 5/2003 Sb. ze dne 16. prosince.2002 o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury* [online]. 2003 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://www.sbirkazakonu.cz/web/lexdata.nsf>>.
60. *O tachovskou renetu* [online]. [2003] [cit. 2007-06-16]. Dostupné z: <<http://www.tachov-mesto.cz/tachov/kultura/nabidkamks.html>>.
61. OBEC PŘEKŁADATELŮ. *Anticena Skřípec* [online]. [2007] [cit. 2007-06-14]. Dostupné z: <<http://www.obecprekladatelu.cz/skripec.htm>>.
62. OBEC PŘEKŁADATELŮ. *Cena J. Jungmanna* [online]. [2007] [cit. 2007-06-14]. Dostupné z: <<http://www.obecprekladatelu.cz/jungmann.htm>>.
63. OBEC PŘEKŁADATELŮ. *Soutěž Jiřího Levého* [online]. [2007] [cit. 2007-06-14]. Dostupné z: <<http://www.obecprekladatelu.cz/levy.htm>>.
64. OBEC PŘEKŁADATELŮ. *Stipendium H. Žantovské* [online]. [2007] [cit. 2007-06-14]. Dostupné z: <<http://www.obecprekladatelu.cz/zantovska.htm>>.
65. *Obecně závazná vyhláška o oceněních a poctách statutárního města Opavy* [online]. 2004 [cit. 2007-06-11]. Dostupné z: <www.opava-city.cz/assets/files/229/ozv0402.rtf>.
66. *Ortenova Kutná Hora* [online]. c2005 [cit. 2007-06-14]. Dostupné z: <<http://www.okh.cz/soutez.php>>.
67. PODEŠVOVÁ, Květa ... [aj.]. *Vavříny literatury*. Praha: Národní knihovna v Praze – Středisko výzkumu a rozvoje knihovnictví, 1990. 1. vyd. 259 s. ISBN 80-7050-080-8.
68. *Pravidla hry. Lidové noviny* [online]. 28. prosince 2006 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/ln_noviny.asp?c=A061228_000069_ln_noviny_sko&klic=216903&mes=061228_0> ISSN 1213-1385.
69. PROCHÁZKA, Antonín. Lidové knihovny soutěží v získávání odběratelů

- sovětského tisku. *Čtenář*, 1950, roč. 2, č. 5. S. 115. ISSN 0011-2321.
70. *Projekt bibliografické citace* [online]. c2004-2007 [cit. 2007-05-26]. Dostupný z: <<http://www.citace.com/>>.
71. První laureáti cen Akademie literatury české. *Literární noviny*, 2006, č. 20, s. 11. ISSN 1210-0021.
72. Sborník věnovaný oslavě L. J. Živného. *Časopis československých knihovníků*, 1933, roč. 12, č. 4-5, s. 101-166.
73. SDRUŽENÍ KNIHOVEN ČR. *Zápisy z jednání* [online]. 2007 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://www.sdruk.cz/zapisy.php>>.
74. SKIP. *Biblioweb 2007* [online]. 2007 [cit. 2007-06-26]. Dostupné z: <<http://skip.nkp.cz/akcBMibweb07.htm>>.
75. SKIP. *Cena českých knihovníků udělovaná Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR* [online]. 2005 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://skip.nkp.cz/coLaur.htm>>.
76. SKIP. *Klub dětských knihoven* [online]. 2003 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://skip.nkp.cz/odbKDKwebik.htm>>.
77. SKIP. *Knihovnická cena* [online]. 2003 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://skip.nkp.cz/coCena.htm#ude>>.
78. SKIP. *Moje kniha* [online]. 2004 [cit. 2007-05-27]. Dostupný z: <<http://skip.nkp.cz/akcMojekn.htm>>.
79. SKIP. *Region Praha: aktuality* [online]. 2007 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://skip.nkp.cz/regPra.htm>>.
80. SKIP. *Soutěž na odborné práce z oblasti knihovnictví a informatiky*. *Čtenář*, 1995, roč. 47, č. 3. S. 117. ISSN 0011-2321.
81. SKIP. *Výsledky soutěže Knihovna roku 2002 (tisková zpráva)* [online]. 2002 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/KnihRoku02.htm>.
82. SOUKUP, F., TOBOLKA, Z.V. Zprávy spolkové. *Časopis československých knihovníků*, 1925, roč. 4, č. 4-5. S. 82.
83. *Společnost Franze Kafky* [online]. 2007 [cit. 2007-06-15]. Dostupné z: <<http://www.franzkafka-soc.cz/index.php?action=view&page=pmaxbrod>>.

84. *Společnost Franze Kafky* [online]. 2007 [cit. 2007-06-15].
Dostupné z: <<http://www.franzkafka-soc.cz/index.php?action=view&page=xcenafkafky>>.
85. *Středočeská vědecká knihovna v Kladně* [online]. [2007] [cit. 2007-06-28].
Dostupné z: <<http://www.svkkk.cz/index.php?kodstr=nadace>>.
86. *Studentská literárněvědná konference* [online]. [2007] [cit. 2007-06-16].
Dostupné z: <<http://www.ucl.cas.cz/slk/>>.
87. SURYNEK, Alois. *Základy sociologického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2001. S. 116. ISBN 80-7261-038-4.
88. TAUBEROVÁ, Blanka. Soutěž o nejhezčí záložku v Česku. *Bulletin SKIP* [online]. 2003, roč. 12, č. 2. [cit. 2007-05-27]. Dostupné z: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull03_207.htm#ti>. ISSN 1213-5828.
89. *Vesnice roku* [online]. [2007] [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <<http://vesniceroku.obce.cz/>>.
90. Vítězové ankety od roku 1991. *Lidové noviny* [online]. 28. prosince 2006 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/ln_noviny.asp?c=A061228_000067_ln_noviny_sko&klic=216903&mes=061228_0>. ISSN 1213-1385.
91. *Vyhlášení ceny Bohumila Polana za rok 2005 (tisková informace)* [online]. 2006 [cit. 2007-06-15].
Dostupné z: <info.plzen-city.cz/attach/1002670061127160903.doc>.
92. *Výroční ceny 2005* [online] [2006] [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <http://www.nclf.cz/stranky/ceny_05.htm>.
93. Výsledky ankety kniha roku 2006. *Lidové noviny* [online]. 2007 [cit. 2007-06-13]. Dostupné z: <<http://www.lidovky.cz/kniha.asp>>. ISSN 1213-1385.
94. *WebArchiv* [online]. 2005 [cit. 2007-06-26]. Dostupný z: <<http://www.webarchiv.cz/>>.
95. Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Cena Egona Hostovského [online]. c2006 [cit. 2007-06-27]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Cena_Egona_Hostovsk%C3%A9ho&oldid=896284>.
96. *Zákon ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách*

provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) [online]. [2006] [cit. 2007-06-26]. Dostupné z: <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/Zakon257.htm>.

97. Znovu vzorné. *Čtenář*, 1989, roč. 41, č. 1. S. 6. ISSN 0011-2321.

98. ZOUBEK, Ladislav. Knihovna roku. *Bulletin SKIP* [online]. 1999, roč. 8, č. 2 [cit. 2007-05-26]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/kn_roku.htm>. ISSN 1213-5828.

SEZNAM ZKRATEK

AIEP	Asociace autorů detektivní literatury
AV ČR	Akademie věd České republiky
BVLK	Budujeme vzornou lidovou knihovnu
CKČ	Cena Karla Čapka
ČR	Česká republika
FF UK	Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
KIV	Oborová brána knihovnictví a informační věda
MěK	Městská knihovna
MU	Masarykova univerzita
MZK	Moravská zemská knihovna
NK ČR	Národní knihovna České republiky
PNP	Památník národního písemnictví
ROH	Revoluční odborové hnutí
SDRUK	Sdružení knihoven České republiky
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky
SVK	Státní vědecká knihovna v Liberci
STK	Státní technická knihovna
TDKIV	Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
ÚISK	Ústav informačních studií a knihovnictví
VK	Vědecká knihovna
VKIS	Veřejné knihovnické a informační služby

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: tabulka s výsledky ankety

Příloha č. 1: tabulka s výsledky ankety

Název knihy	Autor	Body
Pán prstenů	J.R.R. Tolkien	6
Saturnin	Zdeněk Jirotka	3
Mistr a Markétka	Michail Bulgakov	3
Kmotr	Mário Puzzo	3
Řeka bohů	Wilbur Smith	2
Jméno růže	Umberto Eco	2
Alchymista	Paulo Coelho	2
Egyptřan Sinuhet	Mika Waltari	2
Sto roků samoty	Gabriel García Marquéz	2
Bratři Lví srdce	Astrid Lindgrenová	2
Žraloci a malé ryby	Wolfgang Ott	1
Tracyho tygr	Wiliam Saroyan	1
Jak newyloupit banku	Donald E. Westlake	1
Mladý muž a bílá velryba	Vladimír Páral	1
Bídníci	Victor Hugo	1
Vražda v ambitu	Vlastimil Vondruška	1
Čarodějův klobouk	Tove Jansson	1
Daleko od hlučícího davu	Thomas Hardy	1
Dobrá znamení	Terry Pratchett	1
série Úžasná Zeměplocha	Terry Pratchett	1
Den Draka	Richard A. Knaak	1
Představy o dvacátém století	Peter Hoeg	1
Katyně	Pavel Kohout	1
Cantervillské strašidlo	Oscar Wilde	1
Hegemonie nebo přežití	Noam Chomsky	1
Nesnesitelná lehkost bytí	Milan Kundera	1
Tajemný Etrusk	Mika Waltari	1
Účastníci zájezdu	Michal Viewegh	1
Zapisovatelé otcovské lásky	Michal Viewegh	1
Druhé město	Michal Ajvaz	1
Krvavá čarodějnice	Marija Juričová-Zagorka	1
Co život dal a vzal	Betty MacDonaldová	1
Proměny	Liv Ullmannová	1
Dvacet tři parafráze starého čínského básníka	Li Po	1
Líbeznice	Lenka Lanczová	1
Spalovač mrtvol	Ladislav Fuks	1
Modrovous	Kurt Vonnegut jr.	1
Tajemství psychologie	Jakov L'vovič Kolominskij	1
History of the Chicago Fire Department Firehouses	Ken Little, John McNallis	1
Jak jsem plul ke královně Severu	Kárlis Skalbe	1
Vinnetou	Karel May	1
Povídky z jedné i druhé kapsy	Karel Čapek	1
Válka s mloky	Karel Čapek	1

Vyhoďme ho z kola ven	Ken Kesey	1
Krvavý román	Josef Váchal	1
Lviče	Josef Škvorecký	1
Den trifidů	John Wyndham	1
Poradce	John Mac Neil	1
Spolčení hlupců	John Kennedy Toole	1
Hotel New Hampshire	John Irving	1
Nevolnost	Jean-Paul Sartre	1
Pýcha a předsudek	Jane Austenová	1
Rozum a cit	Jane Austenová	1
To by se zvěrolékaři stát nemělo	James Herriot	1
Král Krysa	James Clavell	1
Sestra	Jáchym Topol	1
Tulák po hvězdách	Jack London	1
Hobit	J.R.R.Tolkien	1
Rosemary má děťátko	Ira Levin	1
Světelný kámen	Christian Jacq	1
Šunkový nářez	Charles Bukowski	1
Stepní vlk	Hermann Hesse	1
Farma zvířat	George Orwell	1
Duna	Frank Herbert	1
Škola Malého stromu	Forrest Carter	1
Bratři Karamazovi	F.M. Dostojevskij	1
Jiskra života	E.M. Remarque	1
Stopařův průvodce po galaxii	Douglas Adams	1
Dcera čarodějek	Dorota Terakowska	1
Dům na pobřeží	Daphne du Maurier	1
Růže pro algernon	Daniel Keyes	1
Ptáci v trní	Colleen McCulloughová	1
Drakula	Bram Stoker	1
Jak si lidé hrají	Berne Eric	1
Malý princ	Antoine de Saint-Exupery	1
Deník Anne Frankové	Anne Frank	1